

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Cetrletno Din 7.50, polletno Din 15.—,
celoletno Din 30.—

Za pocenitev ljudskih potrebščin

Ze zadnjič sem iz Beograda pisal, kako se Samostojno-demokratski klub neprestano bavi s pretečo krizo kmečkega stanu, kateremu pripada nad 90 odstotkov njegovih volilcev. Poročal sem, kakšno stališče je zavzel naš poslanec dr. Pivko v carinskem odseku. To stališče bi se dalo v kratkem orisati tako-le: Še ostale izvozne carine — razen onih na okrogli les — naj se odpravijo, znižajo naj se ali pa odpravijo tudi vse uvozne carine, ki morejo podražiti potrebe ljudstva, to so predvsem carine na obleko, orodje in vsa ona pomožna sredstva, ki jih rabi kmetovalec v svojem gospodarstvu (semenje, gnojila, galica itd.).

Finančni minister je pravilno poudaril, da je avtonomna carinska tarifa le podlaga, na kateri se vrše pogajanja s tujimi državami. Zdaj se bo sklepala pogodba s Češkoslovaško. Vlada zdaj ve, kje naj popusti in kaj naj doseže.

Kakor pa sem že na tem mestu poudarjal, niti izvozne niti uvozne carine niso glavni činitelj pri razvijanju cen. Izvozne carine na živino so odpravljane, a to ni skoro nič vplivalo na cene. Ne kmet, ampak drugi so odpravljeno izvozno carino vtaknili v žep. Ako se je izvoz lesa zadnje tedne nekaj izboljšal, ni to v zvezi niti z izvozno carino niti s pocenjenimi tovarninami. Cene danes še narekuje svetovni trg, in to velja tako za les kakor za naše glavne pridelke: žito in živino. Ako bodo Američani in drugi konkurenti (tudi Rusi se že zopet pojavljajo na evropskih tržiščih) svoje cene zniževali ali zviševali, se bo to čutilo tudi v Jugoslaviji do zadnje kmečke hiše.

Iz tega sledi, da ni samo ob sebi jasno, da obenem s pocenitvijo moke in masti padejo takoj tudi cene železnih predmetov ter orodja ali pa cene sukna in platna. Tudi tu se cene ne ravna po zakonih krščanske ljubezni, ampak poleg stroškov lastne produkcije proizvajalec in prodajalec gledata na cene konkurence. Ako bodo za te predmete uvozne carine znižane, s tem še ne nastopi njihova pocenitev. S tem pa ni rečeno, da bi morali obupavati in roke križem držati. Če je stvar težja, je še bolj dolžnost države, pomagati kmetu, obrtniku in delavcu. Potrebno pa je tudi, da se ljudstvo samo bori in pomaga v skupnem boju s skrajnim varčevanjem.

Čujemo, da se vlada bavi z mislijo, da poostri uporabo zakonov, ki jih imamo še iz avstrijskih časov proti draginji. Upravna oblastva naj dobe naredbo, da preiskujejo upravičenost visokih cen in preganjajo pretiravanja cen z ovadbo na sodišče. S tem postopkom smo imeli že toliko bridkih izkušenj, da bi vlado odločno svarili pred obnavljanjem sredstev, ki so bila morda na

mestu med vojno in neposredno po vojni. Ta sredstva naj ostanejo v zasluženem pokoju.

Dalje se čuje z raznih strani, da tudi drugo sredstvo za regulacijo cen, to so nabavne centrale, zadruga in preskrbovalne organizacije z državno pomočjo nič ne zaleže. Res je, da je združništvo precej izgubilo na svojem ugledu, in bati se je, da se bo ta rakova pot še nadaljevala. A bodi kakorkoli, nazadnje je vendarle združna

ideja zdrava in dobra ter je ni za vedno zavreči. Če je bila volja dobra, meso pa slabo. Ako bi se združne centrale in Kmetijska družba depolitizirale, bi bila kljub vsem razočaranjem dana možnost, da ustvarimo krepka središča za našega kmeta, središča za nabavo v svrhu reguliranja cen, središča za prodajo kmetijskih pridelkov, ki se danes bore za trg, središča za rešitev kmeta pred pretečo zadolžitvijo.

Dr. Gregor Žerjav.

Klerikalno stranko bodo pokopale lastne laži

Ponovno smo že opozorili na škodljivost klerikalne politike za slovensko ljudstvo. Tekom sedmih let, odkar so Slovenci postali državni narod, je bilo vse delo klerikalne stranke usmerjeno zgolj za ojačenjem strankarske moči, pri tem pa je ta stranka popolnoma zanemarjala vprašanja v korist našega ljudstva, ki so bila na dnevnem redu. Klerikalcem je bilo ves čas več mar za lastno stranko, kakor pa za potrebe ljudstva, in da bi ojačili moč svoje stranke ter obdržali njene pristaše v svojih rokah, so se posluževali in se še poslužujejo zavijanj in laži proti svojim političnim nasprotnikom. Če bi hoteli izmeriti vse klerikalne laži, obrekovanja, natolcevanja in hujskanja tekom zadnjih let, bi pomenilo to toliko, kakor če bi hoteli izčrpati morje. Spomnimo le na vsakovrstne klerikalne obljube pred volitvami ter na grde napade na voditelje SDS!

Klerikalna stranka se ne meri v boju s političnimi nasprotniki z močjo svojega dela za ljudske koristi, ampak z močjo svojih laži in svojega demagoškega hujskanja. V tem pogledu moramo res priznati, da so zlasti listi klerikalne stranke daleč pred nami, kajti na njihovo pot ji resnično demokratska stranka, to je ljudska stranka, kakor je SDS, ne more slediti. To za slovenski narod žalostno prednost klerikalcem tudi prav radi prepuščamo, ker vemo, da ima laž kratke noge, kar se tudi že kaže v razpoloženju našega ljudstva, ki postaja čim dalje bolj sito brezplodne demagoške klerikalne gonje.

Samostojna demokratska stranka je od ustanovitve naše države pa do danes vedno zastopala mišljenje, da so koristi države in ljudstva ene in iste. Koristi države od koristi ljudstva se ne dajo ločiti. Ako trpi škoda država, trpi škoda ljudstvo, ako pa prospajo koristi države, prospajo tudi koristi ljudstva. Država ni nič drugega kakor skupina ljudi, ki hočejo skupaj živeti, podpirati se medsebojno in s skupnimi silami delati za čim večji procvit svojega gospodarskega, socialnega in prosvetnega življenja.

Tisti, ki rujejo proti naravni skupnosti v vzajemnem sodelovanju za prosep ljudskih koristi, cepijo skupne moči, slabijo moč države in obenem tudi ljudstva v njegovem

stremljenju po zboljšanju vsakdanjega življenja. Zato je tudi klerikalna federalistično-autonomistična gonja toliko škodovala zadnjih sedem let državi in ljudstvu, ker je razdvajala z velikimi krvnimi žrtvami združene jugoslovenske brate. V času, ko se je naša država komaj ustanovila, bi morala vsaka poštena stranka gledati predvsem na to, da se država tudi utrdi in okrepi, kajti le močna država more ščititi svoje državljane in jim nuditi, kar potrebujejo. Klerikalni voditelji pa so skrbeli predvsem zase in za svojo stranko, koristi države in celokupnega njenega ljudstva pa so jim bile postranska stvar.

Ravno te dni je «Slovenec» dokazoval, da je Slovenija pasivna dežela, da imamo pri nas večinoma samo male kmetije in da se vsi ljudje pri nas ne morejo preživljati doma. Slovenija je večji del hribovita in gorata pokrajina, ki mora velik del živila uvažati od drugod, ker jih sama ne pridelava dovolj.

Ta «Slovenčeva» ugotovitev je najboljši dokaz, da je mala in siromašna Slovenija navezana na druge pokrajine naše države, na gospodarsko sodelovanje z njimi in vzajemno pomoč. Obenem je tudi dokaz, da bi avtonomna Slovenija dosti težje živela, kakor živi v skupnosti z ostalimi jugoslovenskimi pokrajinami.

V samostojni Sloveniji bi že sedaj kruti davki še bolj naraščali in posledica tega bi bila, da bi zastala sploh vsaka podjetnost, da bi ljudje popolnoma osiromašili in da bi si v še večji meri morali iskati kruha v tujini kakor doslej.

Iz navedenega je razvidno, da je klerikalna avtonomija velika ničla, ki so ji mogli naši ljudje samo zato nasesti, ker se je zanjo agitiralo z zlorabo cerkve in vere same. Ako bi naši ljudje sledili svojemu zdravemu razumu in ne verjeli zavijanjem klerikalnih listov in voditeljev, bi bilo mogoče, da bi z delom strank, ki so zagovarjale državno in narodno edinstvo, vzajemno medsebojno pomoč vseh pokrajin naše države na podlagi popolne enakopravnosti, naša država dosegla tekom sedmih let znatno višjo stopnjo v svojem razvoju, kakor pa jo je v resnici. Kaj pomeni za Slovence, ako njihova najmočnejša stranka sedem let samo ruje in

ruši, a ničesar ne naredi v korist ljudstva, občutimo, žal, danes dovolj težko na sebi.

Največje obsodbe pa je vredno, da klerikalna stranka še danes zahteva za Slovenijo avtonomijo, da še sedaj ne opušta svojih državnopravnih bojov, četudi je njena avtonomistična politika doživela popoln poraz.

Kakor prej se tudi še sedaj poslužuje laži, da bi prikrila slovenskemu ljudstvu dejansko stanje naših razmer in mu nasula peska v oči. Zato pa je dolžnost vseh poštenih zavodnih ljudi, da povsod pobijajo klerikalne laži, zakaj, ko bo naše ljudstvo spoznalo resnico, bo pognalo svoje zapeljivce, kamor spadajo, in s tem bo storjen velik korak naprej k ozdravljenju političnih in gospodarskih razmer v Sloveniji.

Politični pregled

Narodna skupščina je zopet par dni počivala, toda politično ozračje radi tega ni bilo nič manj napeto. Nasprotno, smatrati se more, da se je te dni rodilo več važnih sklepov, ki bodo zdaj uravnavali politični položaj v državi.

Vse se na videz suče okoli vprašanja, kdaj postane Štefan Radić minister,

na kakšen način se bo to izvršilo, ker Radić ni poslanec, in kakšen delokrog bo Radiću dodeljen v vladi. Ampak zavlačevanje Radićevega imenovanja za ministra je znak, da med sedanjimi zavezniki v vladi ni prave sloge. Pojavljajo se pač težkoče in spori. Z Radićem je vedno križ, ker je mož nestrpen in svojeglav, na drugi strani pa Pašić tudi ne gre nikoli na led, zadnje čase tem manj, ker

Kupujte vse Vaše zimске potrebščine za ženske in moške obleke pri stari, domači trgovini pri I

Ljubljana „Češniku“ Lingarjeva ulica
tam boste dobro in pošteno postreženi.

Do odločujoče besede bodo prišle stranke in ljudje, ki čutijo in mislijo z ljudstvom. Potem se bo naša država tudi upravljala tako, kakor zahtevajo to interesi njenega ljudstva.

Ni dvoma, da bo SDS v bodočnosti glavna predstaviteljica slovenskega ljudstva, ko se bo to ljudstvo osvobodilo klerikalnih spon, ker ni nikdar gledala samo na svoje strankarske koristi, ampak na koristi celokupnosti, države in ljudstva. Klerikalni voditelji se tega dobro zavedajo, zato pa tudi stresajo svojo jezo največ na SDS.

Njihove nestvarnosti pa bodo pokopale le njih same, ker pri obračunu z ljudstvom ne bodo nikdar mogli pokazati na resno in pošteno delo!

ima težke brige z razprtijami v lastnem radikalnem klubu.

V splošnem se pričakuje, da Radić te dni postane minister. S tem bi bilo rešeno samo eno pereče vprašanje. So pa gotovo še mnoga druga, o katerih je v ponedeljek razpravljajal

ministrski svet pod kraljevim predsedstvom.

Takšne seje so redke, a kadar se vršijo, upravičeno vzbujajo domneve, da se je razpravljalo o samih važnih notranje- in zunanje-političnih zadevah. Podrobnosti doznati je seveda nemogoče, vendar pa navajajo listi, da je ministrski svet na dvoru v prvi vrsti razpravljajal o bodočem delu v Narodni skupščini. Naš vladar zahteva odločno delo za narod in državo, zato si je dal od posameznih ministrov izčrpno poročati, kako delujejo vsak v svojem področju in kakšne zakonske osnutke so pripravili za zasedanje Narodne skupščine. Končno je baje bilo na tej seji ministrskega sveta sklenjeno, da se Narodni skupščini zopred predložijo v pretres nastopni zakonski osnutki:

- 1.) o centralni upravi,
- 2.) o organizaciji sodišč,
- 3.) o izkoriščanju vodnih sil,
- 4.) o organizaciji pravoslavne cerkve z drugimi verskimi zakoni vred ter
- 5.) o cestah.

Vsi zakoni so potrebni in je prav za prav vseeno, katerega Narodna skupščina prej dobi v roke, toda najpotrebnejšega, to je zakona o izenačenju neposrednih davkov, ni med njimi. Sicer pa naj se že enkrat začne delati. Tako pa zdaj mrcvarijo ubogi invalidski zakon že cele tedne in še je tak, da noben invalid z njim ne more biti zadovoljen. Kakor poročajo, se je kralj sam na ministrski seji z vso odločnostjo zavzel za upravičene zahteve nesrečnih pohabljenih žrtev svetovne vojne.

Pa vrnimo se k

Radiću, ki biva od ponedeljka zopet v Beogradu.

Zanimanje zanj je tam doli popolnoma pomenjalo. Marsikomu menda postaja že zelo nadležno. V torek je bil Radić pri kralju v avdijenci, v sredo pa se je sestel s Pašićem in sta skoro dve uri obravnavala težkoče, ki se pojavljajo v njuni zvezi. Da je Radić zadnje čase zelo nejevoljen in nataktnjen, dokazuje posebno

Radićevo napadanje dr. Korošca

v Radićevem glasilu «Domu». Dr. Korošec se je Radiću zameril, ker je nedavno imel politične sestanke v nekaterih hrvatskih mestih, kjer je agitiral za klerikalizem in proti Radiću. To je Radića tako razkačilo, da je svojega nedavnega zaveznika dr. Korošca okrcal v daljšem članku ter mu zapretil takole: Če boš ti, gospod Korošec, hodil na fir-

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
velika zaloga sukna, šofa, kamgarna, dvojnega sukna za suknjiče.

M. Silvester:

To in ono iz nekdanjega samostana v Kostanjevici

Sence, ki so padale od solca, k zatonu se nagibajočega, so postajale vedno daljše. Ko je pa jela zlata krogla zahajati za vodeniškim hribom, so pritrtili zidarji zadnji povprečni tram na skraj dovršeno zidanje zvonika. Istočasno je pripeljalo četvero volov zvon iz cerkve sv. Neže iz Kostanjevice. Treba je bilo izvršiti še zadnje delo, namreč obesiti zvon na nosilno tramovje v zvoniku. V trenutku so se spuščale iz sveže stavbe vrvi, ki so jelo dvigati težki bron vedno višje in višje, dokler se ni zazibal skozi lino v zvonik in našel svojo oporo na hrastovem tramovju.

Hladen mrak se je že jel razprostirati preko jase, ko se je začul iz line srebrnočist glas zvona, ki je oznanjal okolici zmago mučnega dela, zmago nad zlobnimi duhovi in delom čarovnic. Od naporenega dela oznojeno ljudstvo je pokleknilo na tla in sklonilo glave v molitvi. Častiljivi menih v beli kuti, s štolo in razpelom, pa je dvignil roke k blagoslovu ter začrtal v zraku znamenje križa. In ko je blagoslovil ljudstvo, je zapel z gorečim glasom zahvalno pesem, čemur se je odzvalo tudi ljudstvo iz stoterih grl. Bil je veličasten trenutek.

Ni še utihnila pesem, ko se je začulo iz sten Mačkoveca in Čestitk strašno bučanje. Nastal je silen vihar, ki je lomil orjaške bukve kakor šibe; strašnemu pišu je sledilo grmenje, kakor bi se podirala gora. S strahom je zrlo ljudstvo v stene Mačkoveca, kjer se je rušilo kamenje in skale. Neznano besno tulenje je napolnilo ozračje.

Ljudstvo je vzdrhtelo v grozi. Svojih spon oproščene zemeljske sile in sile pregnanih duhov

so se dvigale in padale ter butale ob stene in drevje, uničujoč vse, kar jim je hotelo zastaviti pot. Črn oblak, ki se je dvignil iz besnečega vrtinca, se je jel svetlikati v gorečih bliskih; iskra za iskro se je utrinjala iz oblaka in sikala proti razburkanemu vrtincu, kjer je hrupelo in bučalo kakor v peklenskih mlinih. Zračni vrtinec in črn oblak sta se jela pomikati naprej, vedno gromče in puščajoč za seboj največje opustošenje. Kraj, ki se zove še danes «Polom», je trpel; trpela pa je tudi Ravna gora in bližnji Gorjanci.

Ko se je pa umaknila divja sila za rob gore, je nastala tišina, kakor da se ni nič zgodilo. Ljudje, ki so bili vajeni gledati od daleč krasni slap v Mačkovcu in prisluškovati njegovemu tajinstvenemu šumljanju, so se znova začudili, ker ga ni bilo več; vzela ga je neznana sila, ki je pravkar divjala v zakletem kotu Mačkoveca...

Na naravo je legla tiba noč, toda ljudje niso mogli zatisniti svojih oči dolgo v noč, ker so se bali maščevanja čarovnic. Šele v zgodnjih jutranjih urah jih je zazibal spanec v nemiren sen. Zjutraj pa, ko so se zopet zbrali k delu, so se čudili, da niso uzrli zopet običajnega razdejanja; trud in delo pretečenega dne je ostal nedotaknjen. Sedaj so šele uvideli, da je zmagal križ nad poganstvom, in so hvalili Križanega za pomoč.

Odslej je napredovalo delo skokoma. Zarana, opoldan in zvečer je oznanjal čisti glas zvona zmago nad slabim in bodril vse ljudi k ljubezni in k dobremu. Nesreče, ki so se prej tako često dogajale, so se skoro docela omejile. Zginila je kuga in mrzlica, a vračalo se je zdravje in veselje.

In kakor pravi še nadalje pripovedka, so prišle iz svojih gorskih zatišij dobre rojenice: do-

ločale so mali deci bodočnost in jo čuvala pred nesrečami.

Sedaj so si uapli na dan tudi dobri palčki, ker se jim ni bilo več bati zlih Besov in čarovnic. Šli so v dolino med ljudi, ki so se jeli naseljevati po nižje ležečem gričevju, ter obdelovati rodovitno zemljo. Občudovali so delo tlačanov; a nekaj so pa le pogrešali pri njih, namreč trto. Ni šlo v glavo tem dobrim malim možičkom, zakaj bi ne sadili tlačani trte in si privoščili sem ter tja kapljico njenega soka, da se jim razvedri od truda zmračeno čelo. Vrnili so se nekoč v svoje podzemeljsko kraljestvo ter prinesli na dan butare vinskih trt. In ko so tlačani v noči mirno spali, so se palčki priplazili k hišam in zasadili v grede pod oknom žlahtne trtne ključe.

Trta je uspevala od leta do leta vedno bolj in bolj. Palčki so bili veseli, ko so videli, da so ljudje vedno vedrejšega lica. A ko so ljudje pridelali čez leta že cele sode žlahtne kapljice, so že jeli srečavati čez mero opojene ljudi. Sedaj so šele uvideli dobri možički, da so se zelo zmotili, ker so pač bili mnenja, da bodo uživali ljudje njih dar zmerno, kakor je to pri njih v navadi. (Vidi se, da so še premalo poznali Dolenjce.) Pozneje so sicer hoteli zatreti to zlo, a njih moč je bila premajhna, kajti ljudje so nasadili trto vsepovsod in v taki meri, da je ni bilo več mogoče zatreti. Pričeli so trositi trtne uši in druge boleznitve trt. A ko so jih jeli ljudje zaradi tega početja mrzeti so se palčki užaljeni vrnili v svoje podzemne domove, vhode pa so zazidali s skalami, da jih ne bo vznemirjalo hreščanje kričanje pijancev in javkanje žensk, ki so se jezile nad nasrkanimi možmi.

Gorske palčke baje ljudje še danes čujejo in to zlasti v jesenskem času, kako presipajo v no-

vatsko agitirat, bom pa jaz, Radić, prišel osebno rušit klerikalizem v Slovenijo!»

Klerikalna stranka je v strašno obupnem položaju. Res je sicer, da si zaradi takšnih nasprotnikov, kakor so slovenski radičevci s Pucljem na čelu, ne beli preveč las. Toda njo ugonablja lastna notranja trohnoba, nad njo se pričenjajo kruto maščevati vsi

veliki grehi obljubkarske politike, avtonomističnega slepomišljenja in nesposobnosti njenih poslancev. Volilcem padajo luskinje z oči. Vprašujejo se: Kaj za božjo voljo pa počenjajo naši klerikalni poslanci v Beogradu?

Klerikalne vrste se redčijo. Mi smo že davno povedali, da se je približal usodni čas propasti klerikalne stranke. Združena enotna fronta slovenskih naprednjakov bi jo vsak hip mogla omajati v temeljih in podreti. Toda ne. Gospod Puclj je menil, da bo v Sloveniji kar vse sam pohrustal, a je s svojim slabotnim cepkarstvom dal klerikalni stranki nove prilike, da se je vzdržala in da se še drži na splošno nesrečo vsega slovenskega rodu. Ali bodo g. Puclja in njegove zaveznike izpametovale njegove dosedanje slabe izkušnje. Mi bi želeli, da bi se to zgodilo, ker venomer poudarjamo potrebo skupnega nastopa proti klerikalizmu. Uvidevamo in presojava pa najtreznejše, da se slovenski rod mora otresti duševnih spon mračnega klerikalizma, ako hočemo, da bo našemu potomstvu kdaj zasijala luč vsestranskega napredka! Klerikalci že vedo zakaj

najbolj rjujejo proti dr. Žerjavu in samostojnim demokratom. Ta jim je pregleдал obisti in še jim bo dal vetra!

V naši zunanji politiki je zabeležiti pomemben dogodek, da smo se končno sprijateljili tudi s Turčijo.

Dne 28. oktobra je namreč bila od strani naše in turške vlade podpisana prijateljska pogodba, s katero se vzpostavljajo diplomatski odnošaji med obema državama.

Tudi spor med Grčijo in Bolgarijo je poravnán. Zaenkrat je torej na Balkanu zopet mir; toda nas, ki smo največja država sredi balkanskega polotoka, sili opreznost k neprestani pozornosti nad početji takšnih ljubeznivih sosedov, kakor so: Italijani, Avstrijci, Madžari, Bolgari, Grki in Albanci. Pred njimi moramo biti vedno na straži!

DOPISI

JEŽICA. Nič mi ni žal, da sem šel v soboto v šolo k predavanju o vesoljnem potopu. Na kmetih nam zlasti v dolgih zimskih večerih prihaja vse mogoče na misel. Zlasti ono, kar smo slišali v mladih letih, radi primerjamo z novejšimi razlagami. Ena takih stvari je Noetova barka! Po svetopisemski zgodbi so živeli levi in tigri med ovčami, dva zajca sta 11 mesecev obirala samo eno glavo, oziroma je sploh nista smela jesti, ker je bila za seme pripravljena. Čebele in metulji so bili navezani samo na par cvetic. Ugibal sem, ali je vzel Noe na ladjo samo en želod ali cel hrast. Ko sem zvedel, da pride o teh stvareh predavat iz Ljubljane g. prof. Dolžan, sem ga šel z veseljem poslušat. Dobro je povedal g. profesor, da ni treba verjeti v vsako stvar kar dobesedno in da je tudi v takihle zgodbah precej izmišljenega, čeprav so zapisane v sv. pismu. Povedal je, da hranijo zlasti obmorski in ob velikih rekah naseljeni narodi skoro vsi tako zgodbo o vesoljnem potopu, ki pa ni nič drugega kakor njihov spomin na davno veliko poplavo, ki je zadela kdaj njihov rod, ne pa cele zemlje. Vesoljni potopi se po besedah g. predavatelja še vedno vrše in je velika potresna nesreča ognjenika Krakatau, ki je uničil mnogo zemlje in petdeset tisoč ljudi, že en tak potop. Pri predavanju sem naštel ravno 100 oseb, kar je gotovo v veselje predavatelju in Sokolskemu društvu. Pa tudi mene

veseli, da je naš g. nadučitelj Germek napovedal še 9 predavanj za to zimo. Obiskovalec.

RIBNICA. V splošni državni bolnici v Ljubljani je po težki operaciji umrl tukajšnji lesni trgovec g. Anton Padar. Pokojnik je bil splošno priljubljen in spoštovan. Njegovo truplo se je pripeljalo v Ribnico. Blag mu spomin!

SV. JURIJ OB TABORU. Veliki župan mari-borske oblasti je dovolil naši občini, da sme najeti pri Južnoštajerski hranilnici in posojilnici v Celju posojilo 60.000 Din, in sicer za popravo mostov, šole in dela občinske ceste.

ČRNOMELJ. Že neštetokrat smo brali v «Domovinu» tožbe proti okrajnemu cestnemu odboru, pa smo zato opravičeno upali, da se vendar kdo zgane ter naše do skrajnosti zanemarjene ceste spravi v red. Vendar vse zaman. Gradbena direkcija je predaleč, naš cestni odbor pa še vedno ne misli na to. Mi ubogi kmetje-trpini moramo samo plačevati in molčati. Prosimo odločilne faktorje, da store svojo dolžnost. — Kmetje in vozniki.

ŠMARJETA PRI PESNICI. V ponedeljek je po daljši bolezni umrl veleposestnik gosp. Jože Schicker. Pokojnik je pri zadnjih skupščinskih volitvah kandidiral na listi g. Puclja. Blag mu spomin!

OPLONICA. Združena kulturna društva v Oplotnici so priredila v nedeljo 25. oktobra v tukajšnjem Orlovskem domu «Koroški dan». Prireditelj je lepo uspela. Skupno, složno delo je pokazalo, da smo ob tej priliki čutili v naših središčih le narodni ponos in narodno zavest ter mislili samo na to, kar nas druží. Pozabili smo na vse, kar nas loči.

MALA NEDELJA. Za žrebanje loterije Narodno-kulturnega društva, ki se bo vršilo v nedeljo dne 15. t. m. ob štirih popoldne v društvenem domu, vlada veliko zanimanje. Vsakdo hoče

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
velika izbira sukna, velurja, pliša, astrahana, žameta za manteljno. III

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
posteljne garniture, odeje lastnega izdelka, konjske kočice, plahte, porhataste rjuhe. IV

tranjosti gore svoje zaklade, obstoječe iz velikih kupov zlata, srebra in žlahtnih kamenov. Vse to so hoteli nekoč podariti ubogim ljudem, toda sedaj ne bo nič, ker so se palčki razsrdili nad vsemi zemljani in ker se ne marajo več razočarati tako, kakor so se s trtami. Pa mogoče je, da se bo našel še kdaj kak srečnik, da dospje na kak način v njih kraljestvo. Ta nam bo prinesel gotovo zlata in srebra celo mero, če ne bo imel strganih žepov...

«Kaj se je pa zgodilo z copricami v Čestitkah?» smo vprašali skoro enoglasno našo mamico, ki je bila že nekoliko utrujena od dolgega govorjenja.

«Da, kmalu bi vam pozabila povedati najzanimivejše» — je odgovorila naša zlata mati ter nadaljevala:

«Minilo je več mesecev, ko si je zopet upal mladi lovec v bližino Čestitk. — Le z največjo opreznostjo se je bližal skalovju. Prišedši na kraj, kjer je nekoč nehote prisluskoval posvetovanju čarovnic, je našel tamkaj največje razdejanje. Slično kakor v Mačkoveu tudi tu ni več našel ne prelestnih slapov ne bistrega potočka. Križem in v največjem neredu pomešana s skalovjem so ležala strta orjaška debela, razcepčljena in razbita. Iz razrite stene pa je zijala črna odprtina, — nekdanje domovanje čarovnic. Osrčil se je lovec in splezal do jame. Moral je pač dolgo gledati, da so se privadile njegove oči temi, ki je vladala v jami. Ko se je nekoliko razgledal, je opazil koncem jame tri nepremične ženske postave. Ze jo je hotel odkuriti, a se je istočasno spomnil na dragoceni amulet, ki ga je nosil vedno pri sebi. Osrčen je stopil bližje. Njegovo sokolje oko je hitro opazilo, da so čarovnice okamenene in da se mu jih ni treba več bati. Glas zvona jih je doletel ravno v trenutku, ko se je ena izmed

čarovnic česala, druga ko je mesila kruh, a tretja ko je vsajala hleb testa v peč. V vseh kotičkih so stali raznovrstni lončki in piskrčki, polni raznih žavb in mazil; iznad stropa so pa viseli svežnji raznega zelišča.

Stikal je lovec še naprej in zadel docela v ozadju jame na hrastovo skrinjo, ki je bila okovana z obroči iz čistega zlata. S pomočjo kopja je odprl pokrov skrinje, v kateri se je nahajalo vse polno zlata in drugih raznih dragocenosti. Nehote in od samega začudenja je izustil besedo: «Ah!»

A komaj je utihnil jek te besede, ki je votlo odmeval od skalnatih sten, se je pogreznil zabož v globočino. Na mestu pa, kjer je stala skrinja, je zeval črn prepad...

Dolgo je še lovec prisluskoval ropotanju pogrezajoče se skrinje. — Lasje so se mu naježili in mrzel znoj mu je pokril njegova senca ob tem dogodku. Jadrno je nato lovec zapustil votlino in splezal preko robovja, vedno se ozirajoč, če mu ne sledi še kaka pošast.

Stopal je tako dalje in povsod, kamor ga je nanesla stopinja, je našel samo razdejanje. Kraj, ki ga še danes nazivajo 'Polom', je tvoril nekdanj šumo s pravcatimi bukovimi orjaki. Tudi to šumo je zapisal blisk in piš poginu. Bister potoček, ki je imel svoj izvir tam nekje pod Ravno goro, je izginil s površja, z njim so pa tudi izginile pestrobojne postevi.

Pot je nanesla samostanskega loveca tudi v bližino 'Pekla', nekdanjega domovanja razposajenih Besov. Tam, kjer je zijala prej široka in navpična rupa, je bila sedaj zarušena jama, iz katere je pihal ledeno mrzel vzduh.

Ko je dospel lovec v dolino, je pripovedoval vse videno znancem in drugim ljudem. Ob pro-

stem času je romalo v Čestitke veliko ljudi, da vidijo na lasne oči okamenele coprice, lončke in piskrčke. Premeteni locev je pa zamolčal dogodek o skrinji z zlatom in srebrom in ga je nekoč zaupal samo svoji srčno ljubljani dečvi v trenutku srčnega ganotja. Ta pa ga je zaupala botri, botra teti in tako dalje, dokler ga nisem izvedela še jaz.

V neki šentjanževi noči, ko je cvetel ta zaklad v Čestitkah z modrikastim plamenom, ga je pričarala na dan neka stara čarovnica iz sosednje vasi in ga zakopala v globoki jami pod studencem v Globočicah. Pri tem delu jo je opazoval oglar, ki je kahal oglje na Opatovi gori za samostanske kovače ter pral in precejal lug iz bukovega pepela. Mož je bil starikav in mu ni bilo za posvetne zaklade, ker je bral v nekih bukvah zapisano, da na tak način dobljeno zlato nima sreče. Preden pa je umrl, je izročil to na usnje zapisano sporočilo možu, ki ga je zalagal s soljo in moko. — Ker pa ta mož ni znal čitati, je prišel pergament iz rok v roke, dokler ni dospel v posest podjetnega kmeta iz Orehoveca, ki je imel tudi 'črne bukve' in je znal zagovarjati tudi hudiča in njegovo žlahto.

Pa je zbral ta kmet krog sebe še nekaj posebno korajžnih mož in napotili so se v goro, da dvignejo zaklad. Bili so oboroženi z lopatami in krampi, vodja pa je nosil v vreči črnega mačka, katerega je skrivaj vzel dobri sosedi iz zapečka.

Ura se je že nagibala na enajsto, ko so zanetili sredi kotline velik ogenj in začeli cvreti črnega mačka. Celu uro so imeli posla, da so spalili mačka tako daleč, da je ostala od njega samo še ena kost. To so namreč potrebovali pri zagovarjanju in dviganju zaklada.

Nastal je molk. In ko je privlekel možak iz svoje malhe črno knjigo, se je polastilo navzočih

biti deležen sreče, ki ga čaka, ako si nakupi srečke. Kdor se žrebanja ne more osebno udeležiti, si lahko preskrbi samo srečke ter lahko ostane doma, ker bo izid objavljen po lepakih in v časopisih. Doma za pečjo lahko zadene kak dragocen dobiček, ki se mu bo pozneje izročil. Seveda, kdor si nakupi več srečk, lahko več zadene in se lahko preskrbi z obleko in vsemi potrebščinami za zimo. Po žrebanju bo ljudska veselica s plesom.

ZGORNJE BREZNO. Pred kratkim je umrl v starosti 76 let g. Alojzij Odlaček, p. d. Špan, posestnik in lovec. Svoječasno je bil šumarški paznik v litjskem okraju in zaradi svojega zdravega humorja in šegavosti daleč naokrog znan in splošno priljubljen. Blag mu spomin!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZA NOVE NASADE.

Za nove nasade sadnega drevja se je treba že sedaj pobrigati. Sedaj je treba preudariti, kaj bi bilo prihodnje pomlad novega nasaditi in kje. Prav je namreč, da se dotični prostor že sedaj odloči in pripravi, prav je pa tudi, da se potrebno drevje že sedaj zagotovi. Sadne nasade je treba tudi pri nas popolnjevati in razširjevati. Nisem za to, da bi sadno drevje rastle povsod in da bi se naše njive in travniki izpreminjali v «sadne njive» in «sadne travnike», ali pri nas se dobi še dosti drugega pripravnega prostora, kjer bi sadno drevje lahko posadili. Ne na vsaki kmetiji, pač pa na mnogih krajih.

Popolnjevati je pa tudi obstoječe nasade z novim sadnim drevjem, če manjka drevja po teh nasadih, ali pa če ga je odstraniti zaradi njegove ostarelosti, bolehavosti ali drugih napak.

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica

oprema (bališ) za nove in ženske. Perje in puli. (samo češki izdelki). V

Brez vsega dvoma bi nam sadno drevje lahko donajalo še vse več dohodka, kakor ga daje danes, ako bi se lotili te panoge s potrebno premišljenostjo in ako bi ne gojili te panoge zgolj zaradi stare navade. Danes je treba razmnoževati le priznane dobre, maloštevilne sorte, ki gredo zlahka in za dober denar v kupčijo.

Za potrebno drevje za nove nasade se je pa, kakor rečeno, že sedaj pobrigati. Že sedaj si je treba potrebna drevesca iz kake zanesljivo dobre drevesnice zagotoviti, da jih spomladi v pravem času dobimo. Pri nas se še zmeraj dogaja, da naši gospodarji potrebno drevje šele spomladi iščejo, ko ga je treba saditi, in da ga iščejo in kupujejo po sejnih, kjer gledajo bolj na ceno kakor pa na pravo sorto in vrednost. Kar jim pride ceneje v roko, to potem sade. Na ta način ne pridemo seveda nikdar do zaželjenega cilja in do pravih uspehov. Ne pridemo do enotnih nasadov niti do pravih vrst, kakor jih imajo po drugih sadnih deželah. Dokler bomo sadili in gojili vsevprek, toliko časa ni misliti, da bi se sadjarstvo kaj bolj povzdignilo.

Danes mora biti tudi v sadjarstvu naša glavna skrb, da imamo sorte, ki jih sadna trgovina išče in dobro plačuje in ki jih je mogoče v celih vagonih naprej pošiljati.

Letošnja sadna trgovina po Dolenjskem in Štajerskem nas mora zdramiti, da posvečamo novim nasadom, pa tudi popolnitvi in izboljšanju starih nasadov, vso skrb in pozornost. Potrebne prostore za nove nasade pa dajmo že sedaj pripraviti!

SNUJMO ŽIVINOREJSKE ODBORE IN ODSEKE!

Izkušnje, ki jih imamo s temi odbori in odseki pri pospeševanju naše živinoreje do sedaj, obetajo toliko dobrega, da jih je treba povsod vpeljati, ako hočemo pomagati naši živinoreji do boljšega razvoja. Naša živinoreja potrebuje v raznih zadevah skupnega dela, kar je mogoče doseči le potom pripravnih organizacij. Kot take so veljale in veljajo še zmeraj živinorejske zadruge. Nekaj jih še imamo. Mnogo takih zasnov je pa prenehalo, ker je manjkalo pogojev zanje. Tudi danes jih še nimamo. Manjkajo nam med

drugim sposobni in požrtvovalni voditelji, manjkajo pa tudi zavedni živinorejci, katerim so prednosti takih organizacij predvsem namenjene.

Pri nas nismo še zrel, da bi umeli prav ocenjevati dalekosežnost in vrednost teh organizacij. Tudi se niso te organizacije po tistih krajih, kjer so že propadle, prav vpeljale. Manjkalo je globljega vpogleda in preudarka na strani organizatorjev, manjkalo pa tudi stvarnih razlogov za uspešno delovanje takih organizacij. Kakor so te organizacije predvsem važne, jih vendar danes ne moremo splošno vpeljati in zato tudi ne splošno priporočati.

Priporočati pa moramo organizacijo živinorejskih odborov in odsekov, ki naj se izvede po vseh naših krajih. Ta organizacija ima slične namene kakor živinorejske zadruge. Kar je pri tej organizaciji največ vredno, je to, da se dá povsod vpeljati. To so proste organizacije, ki se dajo danes pri naših razmerah veliko lažje ustanovljati. Do sedaj se je ta organizacija vpeljala v radovijskem in kranjskem okraju, in kakor se glasé poročila, s prav povoljnim uspehom. Tej organizaciji na čelu stoji živinorejski odbor, ki zbira potrebna sredstva za svoje delovanje v okrajni blagajni. Potrebna denarna sredstva določuje vsako leto župani pripadajočih občin. Na Štajerskem dajejo potrebna sredstva okrajni zastopi. Živinorejski odbor pospešuje živinorejo v celem okraju, in sicer s tem, da skrbi za rejo potrebnih plemenjakov, da ustanavlja bikorejske postaje, rejska središča za plemenško goved, prašiče itd. itd. Po posameznih občinah naj se osnujejo živinorejski odseki, ki imajo nalogo podrobnega dela v prilog živinoreje v dotični občini. Ta odsek bodi sestavljen iz priznanih dobrih in interesiranih živinorejcev, ki imajo voljo delati za javni prospeh živinoreje v občini. Duša vsi ti organizaciji živinorejskih odborov in odsekov pa bodi okrajni ekonom, in če tega manjka, pa kak drug veljaven večak in strokovnjak.

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica

najnovejše ogrinjalko, kočke, svilnate, volnene, žamataste, ženilaste rute in šerpe. VI

neko čudno občutje. A ko je začel godrnjati podjetni možak iz črne knjige svoje coprnice in sukati mačjo kost sem ter tja, so se ostali že ozirali, kod bi bila najlepša prilika za prav hiter beg. Ravno ko se je mož sklonil v svojem risu (krog, ki ga potegnjejo kopalci zaklada krog sebe, da jim ne more zlobec do živga) in izgovarjal prav krepke izreke, se je začelo na robu kotline šumljanje kakor bi rogovihla tam okrog cela čreda ovac. Najkorajžnejši med možmi je priložil na ogenj sveženj drv; ogenj je vsplapolal in razsvetil jamo do roba. Glej, na robu kotline, ki je bila poraščena z raznim grmovjem, so se v svitu ognja prikazale pošasti, črne kot oglje in podobne kozlom! V sredini med njimi pa je stala orjaška postava moža v zelenih hlačah in z rdečo čepico na glavi...

Pri pogledu na te prečudne prikazni so jela klecati kolena vsem možakom in zobje so jim šklepetali od strahu. Vodniku kopalcev zaklada so padle celo črne bukve iz rok in ni imel toliko korajže, da bi jih pobral. — Na robu kotline je tedaj na mah nastalo oglušujoče meketanje in cepetanje z nogami, da se je tresla zemlja. Naenkrat pa se je začel grmeč, a osoren glas: „Donesi mi vatru!“

To storiti se seveda ni upal nobeden, kajti izstopitev iz „risa“ bi pomenila toliko, kakor izročiti se na milost in nemilost vragu. Pozivi za vatru (ogenj) so se ponavljali vedno groznejše in siloviteje. Strah, ki je navdajal možé, pa je dosegel že tudi vrhunec. V tem najkritičnejšem trenutku se je spomnil vodja, da nosi pri sebi za vse primere „žegnano“ vodo. Ravno je ponovil vrag svojo zahtevo z vso grozoto, ko je potegnil možak iz notranje malhe steklenico z blagoslovljeno vodo, odčepnil zamašek in jo krepko zalučal proti poglavarju škratov, tako da jih je

oškropila blagoslovljena voda. Poglavar kozlov je divje zarjul in tolkel z okovanimi nogami ob tla, da se je kar iskrilo. Trenutek nato se je pa spustila vsa čreda s poglavarjem vred v divji dir, da se je lomila goščava pod njimi.

Ubogi kopalci zaklada so si oddahnili — saj so bili skoro bolj mrtvi kakor živi. Vodja kopalcev, ki je bil navidezno še najsrčnejši med navzočimi, je pobral zopet svoje črne bukve in jel zagovarjati vraga in njegovo družbo. Da bi pa nadaljeval ceremonije za dviganje „šaca“, mu niti na misel ni prišlo. V tem je potekla ena ura po polnoči, to je čas, ko zgube zli duhovi in tudi sam hudobec moč nad ljudmi.

Kako so prišli kopalci zaklada domov, o tem molči zgodovina, pač pa so se baje kregale doma ženice, ker se jim je nabral naenkrat kup zlo-dišečega perila.

Naravno pa se je kmalu razvedela vsa zadeva med ljudstvom in je prišla na uho tudi vaški coprnici. Njeno prvo delo je bilo, da je prestavila ogroženi zaklad pod veliko lipo (sedaj rastejo tam tri mlade lipe) nad samostansko opekarno. Pa se je zopet zljubilo zakladu, da je tudi tu pognal cvet in so ga „pogrunjali“ denarja in zlata željni ljudje.

Da ga dvigne, se je zaklel neki junaški krojaček iz Kostanjevice. V zadevo je posvetil še sodruga čevljarja. Kdo bi jima zameril, saj sta bila revna in navidezno junaška, toda v prsih jima je utripalo zajčje srce. Za dviganje „šaca“ sta določila kresno noč. Že spotoma sta si ponovno zabičevala, da ne smeta od polnoči pa do ene ure ziniti niti besede, makar se prikaže sam vražji stric. Ko je manjkalo še pol ure do polnoči, sta že potegnili s kredo običajni ris, notranji prostor v krogu pa poškropila z „žegnano“ vodo. Ravno je tolčila ura v zvoniku farne cerkve

polnoč, ko je pridirjala po cesti, ki vodi iz Kostanjevice v grad kočija, in to s tako naglico, da se je kar iskrilo za njo. Krojaček in čevljarček sta se nemo spogledala, prišla za lopate in začela grebsti. Nista pa še vrgla na stran za deset lopot prsti, že je stal pred njima star možiček, grbast in pohabljen ter se je opiral na bergije. Spoštljivo je voščil obema dober večer in vprašal, če sta mogoče videla kočijo, ki je vozila po cesti proti gradu. Moža sta nemo prikimala. Nato je pa starček nekako v strahu vprašal, če bi bilo mogoče, da bi še došel kočijo, preden dospo v grad. Ob takem vprašanju sta krojaček in čevljarček prasnili v smeh in pozabivši na to, da ne smeta govoriti, se začela norčevati iz pohabljenega starčka.

Sedaj je pa prišla na vrsto nemila usoda zaklada. Komaj sta spregovorila prvo besedo, je zašumelo v vejevju orjaške lipe, pod nogami prestrašenih kopalcev je pa jelo grmeti, kakor bi se nekaj težkega pogrezalo; a iz daljave se je čul krohotač glas grbastega škrata, ki je izigral oba podjetna rokodelca. Dotlej sta bila še precej junaška; a ko je začelo pod njiju nogami bolj in bolj grmeti, sta vrgla lopati stran in dala prosto pot zajčjim čutom, ki so se polastili njunih src in medlih nog.

Kdor bi ju bil opazoval, bi bil gotovo mnenja, da dirkata za stavo, kateri bo prej dospel v mesto. Nekaj dni po tem dogodku sta se znašla bratec v gostilni pri poličku žametne črnine. Vince jima je razvezalo jezike, končno še tudi pesti, ker se nista mogla zediniti, kdo je črnil pri kepanju „šaca“ prvo besedo. In konec cele storije je bil ta, da je prisodil mestni „rihtar“ vsakemu po deset šib za javno pretepanje, 5 šib za prestopok pravil rokodelskega „cunfta“ in 5 šib zato, ker sta si hotela prilastiti zapuščino coprnice.

Kakor uče izkušnje v radovljiškem in kranjskem okraju, ne delajo te organizacije z nič manjšim uspehom, kakor naše živinorejske zadruge. Ob potrebnem zanimanju in resnem delu bodo tudi te organizacije lahko prevzele razne druge naloge, ki jih imajo opravljati živinorejske zadruge.

Poprimimo se tedaj teh važnih organizacij in snujmo povsod živinorejske odbore in odseke!

VARUJMO POSETVE PRED MIŠI!

Letos se čujejo zopet od raznih strani pritožbe, da delajo miši veliko škodo zimskemu žitu. Nekateri kraji da imajo še več trpeti pred mišjo nadlogo kakor lani. Da po takih krajih ne moremo in ne smemo mirno gledati škodo, ki jo prizadevajo miši zimskemu žitu in drugim sadežem, je več kot jasno, in je stvar vseh prizadetih kmetovalcev, da se z vso silo poprimejo uničevanja teh nevarnih škodljivcev.

Sredstev za pokončevanje miši imamo na izbiro, in sicer takih sredstev, ki sigurno učinkujejo. Na to stran si ni delati danes preglavic. Bolj važno je pa vprašanje skupnega in splošnega boja, ki ga je treba po prizadetih krajih izvajati, ako naj uspemo v tem boju. Za preganjanje miši je treba skupnega dela. Vsa vas mora pomagati, da bo uničevanje miši uspelo.

Za uničevanje miši se priporoča danes med drugim tudi zakajevanje mišjih lukenj s strupenimi plini s pomočjo tako imenovanih Horapatronov. Tako zakajevanje učinkuje sigurno, kakor nas uče izkušnje. Pa tudi z mišlovkami se dá doseči izvrsten uspeh. Posestnik I. Novak iz Jame pri Kranju je poročal pred kratkim, da je njegov sin v teku dobrega tedna ujel s 50 takimi pastmi do 1000 miši. Ta uspeh je sijajen in nam kaže, kako nevarno so se miši zaplodile na ondotnem polju in koliko škode preti posetvam, če se ne bi ničesar ukrenilo proti tej zalegi. Imenovani posestnik tudi poroča, da se je napadena pšenica po tem lovu zopet nekoliko opomogla in da se je začela po mestih, kjer je bila ogledana in objedena, zopet obraščati in na novo razvijati.

Kam je nato prestavila coprnica svoj zaklad, ni znano. Nekateri mlajše coprnice, ki so se tudi ušile coprniške učenosti, trdijo, da je zakopan tri metre globoko za levim vogalom farovža, ki je bil nekda grad kostanjeviških zlahtnikov. Toda, kdo bi se tu upal, stikati za njim!...

S tem je končala naša dobra mati svojo povest. Ze je odšla za drugim poslom, a mi smo še dolgo sedeli na svojih stolčkih in premišljevali vse, kar smo slišali. Pa ne vem, kako naj bi opisal občutke, ki so se porajali takrat v naših otroških srcih; bilo je občudovanje, strah in groza, vse v enem.

In kadar je divjalo zunaj neurje, smo se tiščali krog mamice in skrivali glave v njeno krilo. V bujni domišljiji smo čuli krohotanje razjarjenega Peruna in Besov in hreščeči glas coprnice, ki so klicale po rešitvi... (Dalje prihodnjič.)

Zvonimir Kosem:

Márica

I.

Črnologarjev Janez je vstal in segel v žep po denar. Gostilničarka, tolsta, v lice zdravo-rdeča ženska, z belim predpasnikom na sebi, se mu je dobrodušno smehljala in nastavila dlan.

«Presneto sem bil žejen!...» se je zahohotal Janez. Vrgel je gostilničarki prešteti drobiž, pobral bič, se obrisal z rokavom po znojnem čelu in odšel širokih korakov z gostilniškega vrta proti vozu.

Gostilničarka si je oprla levico ob bok, v desnici pa je držala izpraznjeni vrček.

«Le vedno si hodi gasit semkaj žejo, Janez! Pivo imamo tukaj najboljšo... bolj hladnega ne

Na nas je, da se poprimemo boja proti mišim in da se rešimo te nadloge. Po prizadetih vaseh se je treba organizirati. Vsak posestnik je dolžan, da po svojih njivah, deteljiščih in travnikih preganja in uničuje te nevarne škodljivce, kajti le v skupni in splošni pomoči je iskati primerne uspeha. To veleva tudi dolžnost, ki jo mora imeti vsak posameznik napram takim sovražnikom svoje kmetije!

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene neizpremenjene. Kupuje se malo tako s strani domačih kakor inozemskih kupcev. Cene na novosadski blagovni borzi so se gibale tako-le: pšenica 245 do 255 Din, sušena turščica 136 do 148 Din, ječmen 160 do 180 Din, moka «0» 400 do 415 Din za 100 kg.

ZIVINA. Na zadnjem zagrebškem sejmu so padle cene mladi živini in teletom. Za kilogram žive teže so bile v Zagrebu naslednje cene: voli, prvovrstni 10 do 11 Din 50 p, drugovrstni 8 Din 50 p do 9 Din 25 p, tretjevrstni 7 do 8 Din, krave, prvovrstne 7 Din 50 p do 8 Din 50 p, drugovrstne 6 do 7 Din, tretjevrstne 4 do 5 Din 50 p, teleta 12 do 13 Din, svinje, hrvatske, nepitane 12 Din 50 p do 14 Din, pitane 15 do 16 Din 75 p, sremške 14 Din 50 p do 17 Din.

Kratke vesti

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo 4. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 792 do 802 Din, 100 nemških zlatih mark za 1340 do 1350 Din, 100 madžarskih kron za blizu 8 par, 100 italijanskih lir za 222 Din 40 p do 224 Din 80 p, 1 dolar za 56 Din 16 p do 56 Din 76 p, 100 češkoslovaških kron za 166 Din 57 p do 168 Din 57 p.

= Oddaja vinskih trt in sadnih dreves iz državnih trtnic in drevesnic mariborske oblasti. Prihodnjo pomlad se bodo oddajale iz državnih trtnic in drevesnic v mariborski oblasti trtne in drevesne sadike najbolj uvedenih vrst, kakor: laške graševine, muškatega silvanca, belega burgundca, rumenega šipona, zelenega silvanca, žlahtnine in drugih, cepljenih na riparijo portalis,

dobiš v nobeni drugi gostilni v trgu... Koliko časa boš pa še vozil hmeljevke z Jatne na železnico?»

«Do zime najbrž, mamca. — Zdaj pa se mi mudi, še pol ure je do naše doline. Adijo! — Čuč, hi-!»

Janez se je oprijel visoke ročice; skočil je na voz, udari! z bičem in zrahlijal vajeti. Kmalu je bila prijazna gostilna z vrtom za ovinkom, voz je drdral po široki, prašni cesti.

«Za vraga so čudni ljudje na svetu!» je mrmral Janez sam pri sebi in si prižigal viržinko. «Kako vsak skrbi zase, kako ima jezik namazan, kadar gre za njegovo korist! Na primer ta-le Potokarica!... Nič ne rečem — mnogokrat sem se ustavil pri njej, mnogo vrčkov piva sem izpraznil v njenem vrtu — a zato še ni rečeno, da moram obstati vsak dan tam. Pivo je poceni, res, toda če ga zvrnem vsak dan samo vrček, ne zneso to na mesec nič manj kakor tri lepe forinte...»

Konja sta v teku leno premikala noge in otepala z repoma po muhah, medene ploče na komatih so se stresale in zdajpazdaj zazvenele.

«Di-i, mrha, stopi not!» je zamahnil Janez z bičem in švignil ž njim nad konjema, da je zažvižgalo ostro po zraku. Levi konj je privzdignil prej globoko nagnjeno glavo sunkoma kvišku, da je zdrsel težki, oguljeni komat naglo po vratu navzdol in obtičal pred obžuljenim oprsem.

Janez je puhnil dim iz ust in iz nosnice; trdneje se je oprijel z levico majajoče se ročice.

«Ampak Márico sem pa pozabil pustiti pozdraviti!» — se je domislil naenkrat. «Danes mi je postregla stara; menda jo že bode v oči, ker posediva vedno malo predolgo skupaj... He-he-he!... Čedno dekcle, ta Márica... ni ji zlepa v trgu para. Prav čedna bo tudi nevestica... Hoj,

rupestris št. 9, solonis 1616; nadalje od jablan: štajerske mošancke, renskega bobovca, Baumannovke, kanadke in drugih po nastopnih znižanih cenah: cepljenke I. po 1500 Din za 1000 komadov; korenjaki I. po 250 Din, II. po 75 Din za 1000 komadov; kluži I. po 100 Din, II. po 35 Din za 1000 komadov; drevesa (visokodebelnata) I. po 15 Din, II. po 10 Din komad. — To blago se razdeli med manj imovite posestnike, ki doprinesejo od pristojne občine tozadevno potrdilo. Eventualni preostanek se dodeli imovitejšim posestnikom, katerim se pa zaračunajo trte in drevesa za 50 odstokov dražje. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu v dotični trtnici ali drevesnici. Za omot in dovozno železnico se zaračunajo lastni stroški. Pri dodelitvi se bodo v prvi vrsti upoštevali vinogradniki in sadjarji mariborske oblasti, potem šele ostali. Naročila morajo biti kolkovana (5 Din za vlogo) in se imajo vložiti najkasneje do 25. t. m. ali pri pristojnem sreskem ekonomu ali pa pri dotični državni trtnici, oziroma drevesnici, odnosno pri vinarskem in sadjarskem nadzorniku za mariborsko oblast v Mariboru. Po tem roku se razdelijo zaloge sorazmerno med vse opravičence in se jim dostavijo zadevne nakaznice.

BELEŽKE

Dr. Žerjav pri papeževem nunciju. Dr. Žerjav je nedavno posetil v Beogradu papeževga nuncija na njegovo povabilo in se razgovarjal z njim nad poldrugo uro. Klerikalce seveda sedaj silno jezi, ker se je papežev nuncij informiral pri dr. Žerjavu o razpoloženju našega ljudstva glede raznih cerkvenopolitičnih vprašanj. Posebno srdit je «Domoljub», ki piše v svoji zadnji številki, da je dr. Žerjav papeževemu nunciju brez dvoma razkladal svojo veliko ljubezen do ljubljanskega škofa, do duhovnikov, svojo izredno vdanost do katoliške cerkve, misijonsko delo, ki ga opravlja «Domovina» in «Jutro» za poživitev verskega življenja med našim ljudstvom s tem, da vedno priporočata umazane in protiverske ro-

kaj pa, če bi se ti, Janez, malo bolj pobrinil za njo? Ne bilo bi napačno...»

Tako v mislih zatopljenega je predramil iznenada kričeč glas kraj ceste:

«Za božjo voljo, Janez, kam pa tako drviš? Sam sveti Elija ni drvel tako hitro v nebesa...»

Postoj in vzemi na voz krščanskega siromaka! Janez je nategnil vajeti in se ozrl.

«A, stric Martin? — Kar gor! — E-é-ha!»

Še prej kakor sta konja popolnoma obstala, je bil stric Martin že na vozu.

«Kar sem k meni se stisnite, saj niste ženska!» — se je umikal Janez na hrapavi, čez slabe lestvice položeni deski, da bi napravil tako več prostora za novega gosta.

«Ali te čaka doma še delo, à?» je vprašal stric.

«Za kravo bom moral nakositi še detelje, pa za teličko. Ne manjka se mi dela...»

«Tako... torej si še vedno tisti pridni fant kakor si bil!» se je smejal hobotaje stric in se popravljal na sedežu. «Pa veš kaj, Janez, novico imam zate. Zenijo tel!»

Janez se je obrnil z vsem zgornjim životom proti stricu in odprl usta na stežaj.

«Kdo me ženi?»

«Ali res nič ne veš?... Kje pa imaš oči in ušesa?... Z Lužarjevo Lizo sem govoril danes. Pravi, da si čeden fant in da bi se te prav nič ne branila. Pa tudi tvoj oče mi je že večkrat omenil, da bi Liza ne bila napačna zate.»

«Li-i-iza?» — se je čudil Janez in spustil vajeti na kolena. «Sploh ne vem, če sem že kdaj ž njo govoril...»

«Kaj tisto! Pozna pa ona zato bolj tebe! Tudi jaz bi ti jo nasvetoval. Delovna, marljiva deklina je, da je ne dobiš zlepa tako delovne v devetih farah naokrog... Rečem ti jaz, tvoj stric: Vzemi

mane ter se norčujeta iz verskih obredov in verskih ustanov. Na koncu pristavlja škofov tednik: «Skoda, ker poslanik g. Zerjavu ni nič verjel, ker ga že dobro pozna.» Mi sicer ne moremo vedeti, koliko je papežev poslanik verjel dr. Zerjavu, vsekakor pa gotovo polaga precej važnosti na njegove izjave, ker bi ga drugače ne vabil k sebi. Glede ostalega pa rečemo samo, da «Domoljub» napada papeževega nuncijsa samega, ko napada dr. Zerjava, ki se je odzval njegovemu vabilu. Ali more n. pr. «Domoljub» reči, da papežev nuncijs ni vedel, kaj dela, ko je povabil k sebi dr. Zerjava? Kar se pa tiče napadov na «Jutro» in «Domovino», da priporočata «umazane in protiverske romane», pa moramo samo ponovno izjaviti, da smo mu hvaležni za reklamo. Odkar jih «Domoljub» priporoča, se še hitreje prodajajo — prepovedan sad je namreč zmeraj sladek — in pripravljajo se že za mnoge romane nove izdaje. Vprašanje pa je seveda, če koristi ta reklama «Domoljubu», ker kupci teh knjig sami spoznavaajo, kako «Domoljub» laže in da je najbolj protiverski list edinole «Domoljub», ker zlorablja verstvo.

+ Klerikalni poslanec Škulj za kočevske Nemce. Na Koroškem nimajo Slovenci niti ene svoje šole, medtem ko uživajo pri nas Nemci vse državljanske pravice kakor Slovenci. Nemci imajo pri nas povsod svoje šole, kjer obstoji zadostno število nemških otrok. Ker pa so bili nekateri nemški učitelji iz kočevskega okraja premeščeni drugam, kajti ni nikjer rečeno, da grebaš Kočevcem pravica imeti nemške učitelje in ravno v času, ko na Koroškem Nemci s podvojeno silo razsajajo proti Slovincem, pa je klerikalni poslanec Škulj vložil v Narodni skupščini interpelacijo na prosvetnega ministra, v kateri zahteva, da se morajo vsi nemški učitelji vrniti na Kočevsko, češ, da slovenski učitelji ne znajo in ne morejo kočevskih otrok naučiti dovolj nemščine. To je storil poslanec klerikalne stranke, ki javno vpije po listih, da je edino prava zastopnica slovenskega naroda, in ki se je nedavno še upala sodelovati pri prireditvah «Koroškega dneva». Ni dvoma, da je poslanec Škulj vložil svojo interpelacijo z vednostjo svojega poslan-

skega kluba in njegovega načelnika dr. Korošca, da bi se izkazal hvaležnega nemškimi Kočevarjem za glasove ob volitvah.

+ Dr. Korošec v Dalmaciji. Klerikalni stranki se doma v Sloveniji majo tla, njeni pristaši jo zapuščajo. Ker je spoznal dr. Korošec, da mu lahko s časom popolnoma zmanjka tal, je šel lovit pristaše izven Slovenije. Tako namerava pravočasno nadomestiti izgubo na pristaših v Sloveniji. Sedaj prireja v Dalmaciji zaupne sestanke z maloštevilnimi tamošnjimi klerikalci in shode duhovščine po župniščih. Stvar pa mu ne gre posebno srečno izpod rok, kajti v Dubrovniku je na njegov javni shod prišlo samo 160 ljudi, medtem ko jih drugod še toliko ni bilo. «Slovenec» in «Domoljub» seveda pišeta, da žanje dr. Korošec po Dalmaciji velike uspehe. Ti uspehi pa so tako veliki, da se dalmatinskim listom ne zdi niti vredno omeniti jih.

DELAVSKI GLASNIK

I. GLAVNA SKUPŠČINA BRATOVSKO SKLADNICE V LJUBLJANI.

Za prvo glavno skupščino Bratovske skladnice za Slovenijo je vladalo v vseh rudarskih revirjih veliko zanimanje. Že v soboto 24. oktobra so imeli vsi zainteresirani — zastopniki premogarske in plavžarske industrije ter delavski delegati — predkonferenco. Udeležba je bila polnoštevna, in sicer 69 delegatov in 38 delodajalskih zastopnikov.

Zborovanje je otvoril rudarski glavar, dvorni svetnik inž. Strgar, ki je ugotovil sklepčnost in opozarjal na zgodovino rudarskega zavarovanja v naši kraljevini. Da se materijalna stran novega pravilnika uresniči in v polnem obsegu izvede, bo treba precejšnjih žrtev na obeh straneh, pri delavcih in delodajalcih.

Pred prehodom na dnevni red je delavski delegat Šober iz Zagorja izjavil, da bo delavstvo sodelovalo v glavnem odboru in v drugih odborih le tedaj, če podajo zastopniki delodajalcev zagotovilo, da se uresničijo vse one spremembe

pravilnika, ki so bile sporazumno in soglasno sprejete na anketi 7. in 17. aprila t. l. v Ljubljani.

Po kratki formalni debati, v kateri je prišlo do zadovoljivega razčiščenja, so bili na predlog delegata Šoberja soglasno izvoljeni v glavni upravni odbor od delavcev: Vinko Grabnar (Trbovlje), Franc Šober (Zagorje), Ivan Mulej (Jesenice), Ivan Zlabornik (Mežica), Anton Martinšek (Velenje) in Alojzij Blagotinšek (Hrastnik). Kot zastopniki delodajalcev so bili soglasno izvoljeni ravnatelji Trboveljske premogokopne družbe: Skubec, inž. Pauer in inž. Loskot; nadalje dr. Obersnel (Jesenice), inž. Močnik (Velenje) ter dr. Rindin (Mežica). Tudi volitve v nadzorstveni odbor in razsodišče bratovskih skladnic so se izvršile sporazumno in soglasno.

Daljša debata se je razvila pri poročilu matematične bilance pokojninske blagajne in sprememb pravilnika. Končno se je soglasno sklenilo, da se zadeva prepusti v proučevanje glavnemu upravnemu odboru, ki naj čimprej stavi izredni glavni skupščini primerne predloge. Novoizvoljenemu upravnemu odboru se tudi prepusti razdelitev upravnih stroškov bratovskih skladnic v letu 1925.

Pri slučajnostih je delavstvo po svojem delegatu Fincu iz Trbovelj ostro protestiralo proti temu, da je Zdravniška zbornica črtala zdravnik dr. Baumgartna v Trbovljah kot inozemca iz svojega imenika in mu prepovedala izvrševanje prakse. Tako postopanje se vidi delavstvu tembolj čudno, ker je prosil dr. Baumgartna za naše državljanstvo in mu je trboveljska občina zasigurala domovinsko pravico. Zahtevi, da se ukine odlok Zdravniške zbornice, se je pridružil tudi generalni ravnatelj TPD. g. Skubec.

Po različnih manj važnih sklepih je zaključil rudarski glavar glavno skupščino s toplim apelom na obojestranske delegate, da bi tudi v bodoče skupno, sporazumno in složno delovali. Na stara leta da bi bilo njemu v največje zadoščenje, če bi videl realizirano rudarsko zavarovanje, na katerem je že toliko let strokovno deloval. Lepim zaključnim besedam je sledilo burno odobravanje.

Lizo, pa boš imel srečen zakon, tvoji starši pa mir na svoje stare dni...»

Janez je odkimal:

«Stric, Lize nikdar, dokler bom živ. Tako v oblicah narejenega človeka, kakor je ta, ne najdete nikjer, pa če bi hodili dan in noč z lučjo po svetu.»

«Kako si čuden, Janez... Saj te ne silim, da bi ravno njo. Tako... priporočam ti jo. Janez, kmalu boš štiriindvajset, pamet imaš že sam, in že veš, kako je s to stvarjo...» ga je potolažil stric. «Kaj — morda misliš pa na katero drugo, in je še nisi izdal...»

«Mislim, dà, stric!» je hrknul Janez.

«Pa kdo je tista?»

Voz je ropotal v urnem diru in kolesa so treskala čez kamenje in čez precestne jarke, da je glušilo ušesa. Iz daljave se je bližal naproti nagel voz, oblak prahu na vsaki strani in za seboj.

«Frtajčkov Konrad,» je spoznal Janez in se vzravnal. «Ho-o-op! Bolj počasi!... Vraga, še v voz naj mi trešči — cesta je tukaj ozka!» —

«Kdo je tista, ki misliš nanjo?» je napeljal stric pogovor zopet na prejšnji tir.

«Ali ste radovedni!... Potokarjeva je, Potokarjeva Mária...»

«Kdo?... Ho-o-o!... Ne slišim dobro, preveč ropoče voz...»

Stric je nastavljal dlani za ušesa in se obrnil z obrazom do Janeza.

«Potokarjeva!» — mu je zakričal Janez v uho.

«Ali slišim dobro? Potokarjeva iz trga?... Človek božji, ali si ob pamet? Moli k sveti Luciji, dokler je še čas... Tržanka pa ti, kmet, to dvoje ne gre skupaj.»

«Ravno njo in nobene druge!» se je razgrel Janez.

Mimo je priropotal tedaj voz Frtajčkovega Konrada.

«Kam podiš, Konrad?»

«Po sodček vina za Knafliča. Čez tri dni je vendar žeganje v naši fari, v naši dolini... Janez, glej, da se vidiva kaj pri Knafliču.»

Oblak prahu je švignil mimo, in voza že ni bilo nikjer več.

«Di-i, kljuse, stopi no!» je pognal tudi Janez. — «Stric, tako je: Najbolj pametno je, če me pusti vsak človek zaradi ženitve pri miru. Star sem dovolj, da storim lahko vse po svoji pameti. Prisiljena stvar, kakor veste, ni bila še nikdar kdovekaj prida.»

«Kakor si postelješ, tako boš ležal. Kar se tiče pa Potokarjeve Márice, te pa še to vprašam: Kam boš dejal tisto gosposko stvarco? Ali jo boš nosil s seboj v žepu, ali si jo boš zataknil za trak na klobuku?... Tržanke niso za kmečko delo. — In Potokarjevi? Bogati niso, pač pa revni; samo na tisto ubogo gostilnico so navezani, drugega nimajo nič. Mária bi ti prinesla k hiši kvečjemu tristo forintov dote. Drugače je z Lizo; ta ima delovne roke.»

«Tudi Lužarjevi so prej revni kakor bogati!» je oporekal Janez. «Čez tristo forintov dote tudi Liza ne bo imela...»

«Ali z Lizo je druga ura; kmečko dekle je, ni tržanka, ni vajena lenarjenja in postavanja. In Mária — saj hodi za njo že dolgo trški pisar, tisti suhi, z očali... Sicer pa, tvoja glava, tvoj svet.»

Janezova razhičenost je priklopela do vrhunca. «Nepotrebne so vaše pridige, stric. Predobro poznam Mária; pridno, pošteno dekle, da si je boljše ne morem iskati. In tudi vem, da mara za tistega suhega pisarja ravno toliko kakor za gnile hruške.»

Nato je utihnil in ni izpregovoril nobene besede več.

Cesta se je povzpela v klanec, ob cesti je zabelčela krčma. Konja sta nehala teči in sta stopala korakoma.

«Ustavi za hip, Janez!» je pomežiknil stric Martin. «Treba zdravila za tvojo jezico... razkažil sem te. Ne boš me vozil zastoj, tudi jaz sem še nekaj možaka. — Hoj, Lojzka, kod se obiraš? Prinesi za naju dva slivovke!» —

II.

Ko so nehali pokati za cerkvijo na bregu možnarji, ko je minila deseta maša s petjem in so utihnile na koru pod prsti starega organista bučeče orgle, se je razlila množica šumeč skozi glavna vrata iz cerkve na prosto. Najprvo fantje, možje in otroci; vsi praznično oblečeni; fantje z rožmarinom in nageljem na prsih, v zgornjih žepih na sukničjih dolge viržinke. Nato so se porazstavili gručoma na velikem, praznem prostoru pred cerkvijo, prižigali si cigare in pričenjali svoje pogovore; vsi, posebno stari možje, so pričakovali z največjo radovednostjo «razglasla».

Ali Bajsovega Mihe ni bilo še od nikoder. Navsezadnje so prišle iz cerkve ženske, skočna, mlada dekleta in starike, upognjene ženske z molki in molitveniki v rokah. Dekleta so imela na glavah židane rute in so bila oblečena v šumeče, široke obleke; lica rahlo zardela, oči uprte v tla, so stopala sramežljivo mimo fantov ter hitela vsaka proti svojemu domu.

Črnologarjev Janez in Frtajčkov Konrad sta stala izven gruče drugih fantov, in sta ogledovala smeje mimo šumeča dekleta.

«Poglej, Lužarjeva Liza... Kak obraz!» je sunil Konrad Janeza v komolec. «Nate se ozira, Janez... ozri se še ti nanjo!»

Ljubavi trnjeva pot

Meglenega jesenskega dne je s povešeno glavno stopal proti domu Višnjakov France. Ravno je doslužil svoje vojaško leto. Silno je bil žalosten, kajti pred par tedni je dobil sporočilo, da mu je umrla mati, kar je njegovo srce strahovito presunilo. Imel je samo še mater na svetu in še ta mu je umrla, preden se je vrnil domov.

Prišedši do rojstne hiše se mu mило stori, ker vidi vse tiho in zaprto. Kmalu ga ugleda sosedova Danica in prihiti k njemu ter mu pove vse podrobnosti o smrti njegove predrage matere. Pazljivo je poslušal njo, lepo, mlado in prijazno Danico. Čeravno je bil France močno žalosten, vendar mu je v srcu nastal nemir, zahrepenelo je njegovo srce ljubezni do mlade in lepe sosedove Danice.

France se je sedaj lotil doma dela ter je popravil svoj dom, sadil mlado drevje ter gojil razne sadne mladike; zahajal pa je vedno k sosedovim v vas, samo da je videl Danico, po kateri je vedno bolj in bolj hrepenel. In res ni dolgo trajalo, ko sta si razkrila ljubav. Ob nedeljah je vedno Danica šla kam na izprehod, kjer se je sešla s Francetom in sta se skupaj veselila naravne krasote.

Neke nedelje sedita nad vasjo v malem smrekovem gozdu in se razgovarjata o prihodnosti. France reče: «Draga moja, povej mi, ali mi ostaneš zvesta, ali bom kdaj tako srečen, da bom živel poleg Tebe ter gledal Tvoj mali zarod?» Danica se ga v tem hipu oklene okrog vratu in mu priseže zvesto ljubezen do groba rekoč: «Ljubi mi France, prisegam Ti ljubezen do groba! Ako se Ti izneverim, takrat se naj nad menoj maščuje sam vsemogočni Bog in moje srce naj počiva v obupu in žalosti»... France in Danica sta se takrat močno ljubila in njena ljubezen je bila videti močna in nikdar ločljiva.

Nekega pomladnega dne se domisli Danica, da bi bilo dobro, ako bi šla za nekaj

časa v mesto, da se izobrazila in česa nauči. Prosila je svojega očeta tako dolgo, da ji je slednjič to dovolil; le France ji je do zadnjega odsvetoval. Hudo mu je bilo pri srcu, ko je končno moral pristati, da se Danica poda v mesto med zapeljivi in hudobni svet. Obdajale so ga čudne slutnje. Prišel je dan slovesa in takrat je bilo solzno Francetovo oko in srce mu je krvavelo, ko je v slovo poljubil jokajočo Danico.

V mestu je Danica imela preskrbljeno precej prijetno službo. Kmalu piše domov. Tudi ni pozabila na Franceta, katerega je ljubila nepopisno in je bil njen najdražji zaklad na svetu. Pisala mu je vsak teden, ter mu zatrjevala zvesto ljubav in mu v pismu povedala, kako hrepeni po njem, kako ga ljubi, kako želi, da bi se skoro videla, a žalibog ne more, ker ima mnogo učenja. Sporočila mu je tudi, da se jej dobro godi, samo dolčas ji je po domu, najbolj pa po ljubljencu.

Hitro je tekel čas. France je bil zvest svoji izvoljenki. Minulo je leto, toda Danica se še ni vrnila domov. France bi se že rad poročil, a Danica ni hotela več v domači kraj. Pisala je, da ne more tega storiti, da se ji dobro godi, ter da se šele čez eno leto pojavi doma. Preteklo je tako že drugo leto, a nje ni bilo, in tudi pisala je poredkoma in vsa njena pisma so bila bolj in bolj hladna.

«Kako vse to? Kaj je v tujini z Danico?» je dan za dnem tarnal nesrečni France.

Danica se je v mestu seznanila z izprženim študentom, Lovrencom Krnom po imenu. Ta jo je pričel pridno zalezovati. Zraven je popival cele noči, kvartal in počenjal druge nepravilnosti, za kar pa mlada Danica ni vedela. Lovro Krn je tako dolgo govoril lepi Danici, da jo je preslepil. Danica je bila omahljiva, dala se je zapeljivcu pregovoriti ter je hodila z njim na plesišča, v gledališča in se z njim zabavala po mili volji. Danica se je počutila presrečna, pozabila je na dom, pozabila je na njega, kateremu je

obljubila zvestobo do groba. Danici je bilo ljubo mestno življenje, najdražji pa ji je bil njen zapeljivi Lovro.

A doma je France hodil k Daničnim staršem pomagat razna kmetska opravila in je nagovarjal očeta, naj gre v mesto po hčerko, kajti bil je v mučnih skrbih za njo. Marsikatero noč se je dolgo premetaval po postelji ter se solzil, slušajoč ubrano fantovsko petje na vasi. A on je bil nesrečen; potekla so že tri leta, odkar je zadnjič korajžno zapel in zavriskal na vasi in šel k svoji dragi pod okno. Kmalu je spoznal, da vsa Daničina hladna pisma pričajo, da ona ne živi več za njega, da ga ne ljubi mnogo, ali pa celo nič več. Vendar je še v njegovem srcu tlela iskrica upanja.

Tudi Daničin oče je postal ves potr, težko mu je bilo, da je njegova hčerka postala tako trmoglava in kar hrul je od jeze, ko je po ovinkih doznal, kaj se godi z njo v mestu.

Lovro je Danico zapeljal in rodila je lepega sinčka, katerega so krstili za Alfonza. Lovro jo je zdaj pridno obiskoval, ji vse potrebno preskrbel in ji obetal, da se kmalu poročita, kar mu je Danica vse verjela.

Nekolikokrat pred porodom se je Danica spomnila Franceta in skoro težko ji je bilo pri srcu. Napisala mu je pismo, da ona ni več za njega, da ga sicer še vedno ljubi, a da se ne bo nikdar poročila, ker hoče biti sama v tujini ter se nikdar ne povrne na dom. Pismo je končala z besedami: «France! Jaz odklanjam Tvojo ljubezen za vedno!...»

Ko prejme France to pismo, ga željno prečita enkrat, dvakrat. Meglilo se mu je pred očmi. A končno se je razjokal, kakor dete. Noč za nočjo je France prebedel, ter se solzil. Danice ni mogel preboleti; ljubil jo je še vedno, čeravno je ona zavrgla njega in prelomila prisego. Sklenil je, da ostane tudi on sam, kakor ona...

A v mestu je Lovro hodil k Danici vedno bolj poredkoma. Danici se je zdelo čudno, kaj vendar to pomeni. Toda ni se upala ga vprašati. In Lovro je propadal... Naposled

Janez si je prižigal viržinko in si popravil rožmarin v gumbnici.

«Beži no, Konrad! Vidiš ta rožmarin? Včeraj mi ga je dalo dekletko iz trga. He-he!»

«Greš h Knafliču? Ali boš počakal še razglasa?»

«Postojva še nekoliko!»

Skozi valujočo množico moških in žensk se je priril kmalu nato širokopleč fant, Bajsov Miha; obstal je kraj ceste, na nekoliko vzvišenem mestu, izvlekel iz notranjega žepa v suknjiču kup papirja in ga razgrnil pred seboj v rokah.

«R-a-z-g-l-a-s!» — je pričel; raztegnil je usta, da je zabobnel njegov glas kakor glas orgel med ljudmi.

Oslinil si je prst važno in si razprostrl pred očmi popisane papirje.

«Razglas! C. kr. deželno glavarstvo razpisuje sto kron nagrade tistemu, kdor ujame zlikovca in pustolovca Oskarja Fetiča, kateri je, svest si svoje sreče, oropal pri belem dnevu kmetico Nežo Jerunovo, rojeno Kemajl, ter ji odnesel deset kron denarja v bankovcih, ki si jih je uboga žena prihranila tekom dolgih let zbog svoje varčnosti in štedljivosti, ter je — — —»

«Za pete ga bom obesil!» — se je posmejal hripavo Janez. «Koj zdaj-le ga grem iskat, pa bom imel sto kron v žepu. Kako se že piše? Konrad, pojdiva h Knafliču na bokal vina... Naj se dere Miha sam tukaj, če se hoče... jaz ga ne bom več poslušal...»

Fanta sta se izvila iz gneče in stopila v krčmo, Bajsov Miha pa je kričal pred cerkvijo še dalje ter napanjal grlo, da mu je poskakovalo Adamovo jabolko pod vratom...

Pozno popoldne, po litanijah, je bila Knafličeva gostilna še bolj nabita; tudi ženic in deklet, pomešanih med fanti in možmi, je bilo zdaj

veliko več. Fantje so se že parkrat sprli; a vsak razpor so vedno poravnali razumni možje.

Očeta in mater ob svoji strani je sedel Janez za mizo; mati je malo pila, toliko bolj pa je pil oče. Tedaj je vstopila naenkrat Lužarjeva Liza s svojo materjo v gostilno; ko sta zapazili Črnologarjeve, sta se napatili proti njihovi mizi.

«Kar semkaj, saj je še dovolj prostora...» ju je povabil stari Črnologar. «Bo vsak dvoje mladih ljudi skupaj... in mladi ljudje si imajo vedno toliko povedati...»

Janezu je bilo mučno, ko je sedela tako iznenada nasproti njemu Liza. Znan in zopet neznan se mu je zdel njen obraz; ni ljubil tega obraza, ali tudi sovražil ga ni. Okrogel je bil ta njen, v pisano ruto zaviti obraz, izpod čela je zrlo vanj toplo dvoje velikih, sivih oči, v katerih pa ni bilo nič ognja.

Janez jo je opazoval, in nehoté mu je šlo na smeh; venomer je premikal kozarec pred seboj na mizi, da bi se ne zasmejal glasno.

«Saj ne mislim nič slabega, nočem misliti...» je svaril natihem samega sebe. «A čemu mi je prišla ta primera na pamet?... Kakor debela, rumena buča, ki so ji izrezali poredni otroci dvoje lukenj za oči, — tako strmi vame. Naj začne govoriti sama!»

Spomnil se je, kako mu je priporočal Lizo stric Martin in nato še starši doma, in še bolj so mu lezla usta na smeh.

«Naj prične govoriti sama! Rad bi vedel, kaj bo bleknilo iz te buče...»

«Kaj se pa zmerom režiš kakor pečen lisjak?» — ga je opozoril oče, že precéj napit, in ga sunil z nogo pod mizo.

«Ali naj se razjokam?» se je namrdnil Janez.

Pričela pa je Lizina mati s tenkim, nosljajčim glasom:

«Janez, ti boš ostal samec do smrti. Ali v družbi vsakega dekleta tako molčiš? — In ti, Liza, daj no, zdaj razveži jezik, zdaj, ko sedi fant pred teboj... Pa molčita obadva kakor grobova...»

«Drugačne smo bile nekdanj me, ko smo bile mlade,» se je vmešala v pogovor stara Črnologarica in gledala očitaje Lizo.

«In drugačni smo bili nekdanj mi,» je povzel tudi stari Črnologar tehtno ter očital z očmi svojemu sinu: «Bodi pameten! Zdaj govori — ali si jezik izgubil?»

Lizina mati je zavzdihnila.

«Lep ženin in lepa nevesta bi lahko bila, če bi le govoriti hotela!»

«No, Janez, kaj si pa danes tako lepo rdeč v lica?» — je naposled vendarle izpregovorila Liza in se sramežljivo nasmehnila. «Če starši želijo, da bi postala mož in žena, pa naj se zgodi po njihovi volji...»

Janezu je bilo to odveč; napol se je dvignil na stolu.

«Lizka... pa jaz ne želim tako. — Čujte me zdaj vsi skupaj, da ne bo nič več nepotrebnega prerakanja: Izbral sem si Potokarjevo Márico iz trga, in ona si je izbrala mene! Tako je ta stvar!»

Komaj da je izpregovoril te besede, je priletel z neke mize nenadoma kozarec na njegovo glavo. Janez je planil pokonci; ves se je tresel, s čela mu je zaeurljala kri.

«Kdo je zagnal?» —

Še drug kozarec je prifrčal proti njemu, ali temu se je Janez spretno umaknil. Janez je pogledal natančno okrog sebe in je videl: nekaj tržanov, med njimi bledikasti pisar, je sedelo pri bližnji mizi. Od tam se je pričel napad.

«Fantje, kdor ima korajžo, z menoj! Nad tržane, nad disarjal!»

je obupal. prišel je k Danici, ji še enkrat obljubil zakon, jo objel in poljubil; poslovil se je tudi od svojega sinčka ter odšel... Odšel je od nje za vedno. Z napol blaznimi koraki je stopal glasno plakajoč proti domu, si spravil pohištvo v red, ter napisal poslovilno pismo. Nato je odšel v bližnji gozd in v obupu premislil svoje zgrešeno življenje. Končno je segel v žep, ter iz njega privlekel samokres...

Čez tri dni je Lovreta našel v gozdu lovec, ki ga je takoj spoznal; bila sta svoj čas prijatelja. Prepeljali so nesrečnika v mrtvašnico in ga tiho pokopali.

Danico je grozna novica presunila do mozga. V tem hipu je spoznala, da se tudi ona nahaja na robu propada. Za njo ne more več biti obstanka v mestu. Hitro se Danica napravi, ter odide iz mesta domov s svojim malim sinkom.

Kako so se je prestrašili domači, saj je bila vsa izpremenjena! Padla je na kolena ter prosila očeta in matere odpuščanja. Ravno tedaj je bil tamkaj tudi France in obšla ga je groza, ko je uzrl pred seboj nekdanjo tako lepo mlado Danico, a danes popolnoma upropoščeno, blede, zapeljano dekle. Ko ga Danica ugleda, mu pade v naročje in solze so ji tekle po koščnem obrazu, kar je tudi Franceta ganilo v dno srca.

Danica je ostala doma. Lotila se je je jetika in noben zdravnik ji ni mogel več pomagati. Hirala je od dne do dne. France jo je še vedno ljubil, mislil je še celo, da ako Bog dá, da ozdravi, jo še celo vzame za ženo, četudi ima nezakonskega otroka. Prihajal je dnevno k Danici, jo tolažil in pestoval njenega sinka, ki se je prav lepo razvijal in prikupil vsem.

Nekega zimskega dne je bilo Danici silno hudo. Pošljejo po duhovnika, ki brzo prihiti, noseč ji zadnjo tolažilo in popotnico za pot v večnost. Ko odide duhovni gospod, se stanje Danici še poslabša; prišla je ura slovesa. Vsi krog nje so glasno zajokali. France skoči k njej, jo prime v naročje in Danica se ozre po vseh okrog stoječih, ter slednjič obrne pogled

na svojega sinka Alfonza in obenem prav milo na Franceta, ki jo goreče poljubi na vele ustnice. In ravno v tem zadnjem poljubu dveh nekdanj tako zaljubljenih bitij potegne smrt svojo koščeno roko, ter odtrga Danici nit življenja...

Na mrtvaškem odru je bila Danica lepa. Njene črne lase je obdajal venček iz zelenega rožmarina, nad glavo pa je visel lep venec, katerega je kupil njen nekdanji ljubimec France. Na ustnicah se ji je poznal poslednji nasmeh zadovoljnosti, kajti srečna je bila sedaj, ko jo je rešil Bog vseh zemeljskih težav. Močno je bril mrzel veter, ko so nesli k pogrebu prezgodaj odeveli svet in milo so peli farni zvonovi znaneč Danici večni počitek. Vse je žalovalo za njo, posebno pa je France tiho tugoval, ter se poslednji odpravil s pokopališča.

Po smrti Danice se France ni ženil, ampak je ostal sam. Mali Alfonz je hodil k njemu in ljubila sta se kakor očka in sin. Ko se je deček bolj zavedel, kaj je izgubil z mamico, je nosil vsako nedeljo sveže šopke na grob; a France ga je spremljal.

Alfonz se je počasi razvil v krepkega fanta. Ljudje so ga vsi spoštovali, bil je vobče priljubljen. Tudi se je že zaljubil v zalo Gričarjevo Manico in hodil mnogokrat k njej v vas. Končno je moral za tri leta k vojakom. Hudo mu je bilo, ko je jemal slovo od svojih domačih in od Manice.

Čas brzo mineva. Malokdo se je še spominjal nesrečne Daničine usode, le osiveli France je ni pozabil. Zopet je odšla kruta zima in vračala se je v deželo vesela pomlad. Vse je zelenelo ter se veselilo pomladne krasote. Lepega dneva se je vračal mladi Alfonz domov. Vse je že bilo v zelenju in cvetju. Ptičice so žgolele po drevju, po zelenih hribovitih gozdovih se je iz bukovega gozda oglašala kukavica. Alfonzovo srce je prepevalo radosti, veselila ga je pomladna krasota, a najbolj to, da kmalu uzre zanj skrbečega starega Franceta in svojo izvoljenko Gričarjevo Manico. Svidenje je bilo pristrčno.

Stari France je kmalu izročil svoje posestvo Alfonzu in tudi oče Daničin, osiveli stavec, se je naveličal gospodariti in je tudi izročil svoje imetje pridnemu Alfonzu. Ta je hodil vsako noč k svoji ljubi v vas, kar pa so izvedeli vaški fantje, med katerimi je imel Alfonz nevarnega tekmeča, ki si je istotako želel cvetoče Manice. Ime mu je bilo Valentin Brodnik. Sklenil je, da spravi Alfonza s pota.

Alfonz je končno sklenil, da se poroči; naprosil je dvoje starih mož ter šel z njima prosit za roko Manice. Dali so starši Alfonzu Manico in postal je srečen ženin. Že se je bližal dan poroke in Alfonz je tem pridneje zahajal k Manici.

Neko noč se vrača malo vinjen ob enajsti uri domov. Bila je svetla noč; od vasi do vasi pa je bilo hoda eno uro in pot se je vila tudi skozi samotni gozdič. Ko se tako vrača ves zamišljen domov, ne opazi črne sence, ki ga je zasledovala do gozda. Na vzkrižpota stopi pred Alfonza visok, močan fant, se zaleti vanj in ga vrže ob tla. Vnel se je med obema smrten boj. Nekaj časa sta se ruvala, a na posled potegne hudobni Valentin nož iz žepa ter zabode Alfonza v srce; a ta je bil še tako močan, da je v zadnjih hipih z blazno silo udaril nasprotnika po glavi, da mu je prebil lobanjo. In oba sta skupaj v par trenutkih končala svoje mlado življenje...

Drugo jutro so našli kmetje, ki so hiteli na delo, oba ljubavna tekmeča mrtva v mlaki krvi.

Kmalu nato je od žalosti za Alfonzom preminul ostareli France. Manica se ni poročila, marveč je ostala sama in hodil je sleherni dan na pokopališče, kjer se še danes nahajajo trije grobovi treh žrtev ljubezni: Daničin, Alfonzov in Francetov. *Vekoslav Povše.*

Hudič in angeli.

Profesor: «Gospod svetnik, včeraj sem videl vaše tri hčerke in reči moram, da so kakor angeli.»

Svetnik: «Ah, kaj boš govoril, ljubi prijatelj, ko se pa noben hudič ne zmeni zanje.»

Janez je prijel za prvo steklenico in jo treščil proti pisarju. Poleg Frtajčkovega Konrada mu je priskočila na pomoč še gruča domačih fantov, ki so zagrabili tudi za steklenice. Ali nasprotniki niso bili nikaki slabiči. Tržanom na čelu pisar sam je bil najbolj pogumen; kozarec za kozarcem je brenčal iz njegovih rok proti Janezu in njegovim pristašem; a tudi v besedah ni bil pisar nič izbirčen.

«Nà, tu imaš svojo Marico, tu imaš svoje prevroče srce! Boš vedel, kaj se pravi, bití se s tržani!» je kričal in se silil v ospredje.

Boj je postajal vedno hujši in opasnejši; vsakrižem so plesali nad glavami ljudi kozarci, steklenice, noži in vilice.

Skozi gnečo se je ril tolsti krčmar; curkoma mu je lil znoj s čela in z lic; z močnimi rokami si je delal pot in se ni zmenil mnogo, če je suval tako prodirajoč s koščnimi komolci v obraze in prsi deklet, ki so se plaho stiskala k vratom.

«Mir! Mir! — Tolpa podivjana — ven, ne boste mi razbijali več tukaj!» — je grmel njegov glas.

A bojevniki se niso zmenili za njegov klic. Zdaj se niso obdelavali več s kozarci, že so se približali drug k drugemu in se spoprijeli z rokami. Stoli so ležali prevrnjeni na tleh, mize so se bile premaknile med tepežem nehoté čisto v kot, k zidu. Tu in tam se je zasvetila v zraku še vedno kakšna steklenica, šinil je v velikem loku proti oknom kozarec. Šipa se je razdrobila in zazvenčala na tla, kjer je ležalo že vse polno razbite posode.

Dekleta in ženice so gledale trepetaje na ta boj.

«Janez, ali si obnorel?» je tarnala stara Črnologarica in vila roke. A Janez je ni slišal, preveč opravka je imel s svojimi sovražniki.

Tudi Liza se je oglasila:

«Janez, ubili te bodo!» je zajokala na ves glas. «Veš, da te imam rada... pa se tukaj pretepaš...»

Janez ni čul nikogar; držal je sredi največjega vrveža pisarja kakor otročiča na kolenih in ga klestil po suhih bokih, da so ga bolele že roke.

«Hej, pisarček, zelenika zelena — zdaj te imam. Ali ti še kaj močno bije srce za Marico? Ali te imajo skomine? Kmalu ti jo bom izbil iz glave; pa tudi sam vem, da mara Marica zate toliko, kakor za kugo.»

Zaman je posredoval krog razumnih, že sivolasih mož, zaman je bil govcr tolstega, težko sopihajočega krčmarja.

«Fantje! Nikar se pobiti do smrti — imejte vendar pamet!... In kdo je začel ta grozoviti pretep? Tržani, vi ste začeli, vi ste vzrok temu mesarskemu klanju, vi, ki se štejete za stokrat bolj olikane kakor mi drugi ljudje. Pretep — to je vaša edina zabava, feji! Pravim vam: Mir! — In tudi vsem drugim rečem: Umirite se, če ste še kristjani!»

Vse zastoj. V največjem slogu se je nadaljeval boj. Za hip so se popustili iz rok ter so prišli za stole; kar je ostalo na mizah še kozarec, so jih urno porabili. Zvenketaje so padala iz oken stekla, svetilka pod stropom se zamajala in se razletela po tleh.

Zenske so zbežale z otroci vred najprvo iz krčme; za njimi še možje. Ostal je samo krčmar in čakal, da se boj dovrši. Zmagovali so domači fantje; dva tržana sta že sramotno pobegnila skozi razbito okno. Tedaj so se v rokah nekaterih fantov zablistali odprti noži-krivci.

«Samo z noži nikar, samo z noži proč, fantje!» — je zakrilil krčmar z rokama in se umikal proti vratom.

Janezu se je stemnilo pred očmi, zazibala so se tla pod njim; nič več ni slišal krčmarja okrog sebe. Zgrudil se je na tla, iz rane na životu mu je brizgnila kri... Tistikrat pa sta že tudi udrla v krčmo dva žandarja, na puškah sta se posvetila ostrá bajoneta...

Ko se je Janez predramil iz nezavesti in je odprl oči, je bilo njegovo prvo vprašanje: «Kje sem?»

«Doma!» — je bil odgovor.

Pogledal je natančneje okrog sebe in je zapazil domače in povrhu še Lužarjevo Lizo in Frtajčkovega Konrada. Občutil je tudi, da je obvezan na glavi in na životu. Še vedno mu je bilo vroče v glavi.

«Nimaš hudih ran... majhne praske so!» ga je potolažil Konrad. «Teden dni — pa boš ozdravel... Ampak korajžno smo se pa le bili. Jaz k sreči nisem dobil ran...»

«Pravi sodnji dan je bil res!» je zavzdihnila stara Črnologarica. «Še Rusi in Japonci se niso pred leti tako klali...»

Liza je stopila čisto blizu k Janezovi postelji; čudno razvezan je bil zdaj njen jezik.

«Oh, Janez, tako sem vesela, da te niso ubili! Zdaj te imam še veliko bolj rada kakor poprej, zato ker si se izkazal junaka in ne zgage! Reci, da me imaš tudi ti rad, pa bo še pred pustom najina svatba!»

Dvoje debelih solz se je strkljalo po njenih okroglih licih navzdol do usten.

Janezu ni bilo prej do smeha; ko pa se je ozrl zdaj na Lizo, so ga minile mahoma vse bolečine, in so se mu razlezla usta-nehoté široko do samih ušes.

Dalje prihodnjič.

Z A M L A D I N O

Podoba sv. Krištofa

(Šaljiva pripovedka.)

V šmiheljski fari, uro hoda od farne cerkve, stoji na precej visokem in strmem hribu podružniška cerkev, posvečena sv. Katarini. Na južni strani v sredini pobočja pa se razprostira vas Plešivica, ki šteje kakih osem gospodarjev. Vaščani so zelo premožni, saj slove Suhokrajinci daleč na okrog po svoji pridnosti in skromnosti.

Bilo je približno pred 50 leti.

Zob časa je pokazal svoje uničevalno delo tekem stoletij na cerkvi, kar je delalo vaščanom silne skrbi. Na zunanji strani je začel odpadati omet, streha je pokazala rebra, v notranjosti so se izbrisale vse svete podobe in samo še raznobarne lise po zidu o pričale, da so bile tu nekdanje svete podobe. Vaščani v svoji pobožnosti niso hoteli pustiti cerkvice zanemarjeno in so zato sklenili, da jo popravijo in preslikajo od vrha do tal.

V istem času je živel v Žužemberku znamenit domači umetnik, ki je bil splošno znan kot olupševalec vaških znamenj in kapelic. Še danes se dobe po cerkvicah njegove slike, ki pričajo, da čast, katero je užival med ljudstvom, ni bila prazna. Bil pa ni slovit samo zaradi čopiča, bil je tudi velik hudomušnik. Pri njem so se oglasili možje iz Plešivice ter ga prosili, da bi jim preslikal cerkvice. Dogovorili so se in takoj drugega dne je prišel z delom. V kratkem času je popravil in na novo naslikal vse polno svetih podob, tako da je bil sam s seboj zadovoljen, vaščani pa so z neko samozavestjo in ponosom ogledavali podobe, češ, da bo sedaj njihova cerkvice ena najlepših v fari.

Za glavno sliko so hoteli, da jim naslika sv. Krištofa v naravni velikosti, da bo res odgovarjal svetniku. Hoteli so, naj bo slika tri metre visoka. Naš umetnik se res spravi z veseljem na delo, saj ga je čakal dober zaslužek. Ko pa je začel meriti in načrtovati, je z žalostjo opazil, da je cerkva skoro za en meter nižja kakor bi morala biti, če bi hotel ugoditi vaščanom. Sklical jih je skupaj in jim razložil, toda ona so vztrajali na tem in mu grozili, da mu ne izplačajo zaslužka, če ne napravi vsega po njihovi volji.

Jezen in v skrbeh je zaklenil vrata, da ga ne bi motili, ter se prepustil premišljanju. Na mah pa se mu je porodila v glavi srečna rešilna misel. Takoj se je lotil dela. V nekaj dnevih je bil sveti Krištof v vsej svoji velikosti in nebeški glorijski na zidu. Po dovršenem delu je umetnik sklical vaščane ter jim pokazal sliko. Vaščani so veseli pritekli v cerkev, toda ob pogledu na sv. Krištofa so kot en moč navalili na umetnika, češ, da ni dosti velik in da sploh ni sv. Krištof. Ko pa je bilo slikarju dovolj vpitja, je stopil pred sliko in dejal: «Kaj? Da to ni sv. Krištof? Da je premajhen? Pomislite, ljudje božji, kaj bi bilo, če bi se svetnik dvignil. Podrl bi vam strop in streho. Zato ga le pustite lepo pri miru.» — Narisal ga je namreč, ker ni cerkvice dovolj visoka, poševno iz kota v kot.

Vaščani so se na njegove besede res pomirili ter mu odšteli pogodeni znesek. Slikar pa jo je urnih krač odkuril proti domu, veseleč se, da je tako poceni odnesel zdrave ude. Vaščani baje še dandanes strahoma čakajo, kdaj se bo sv. Krištof dvignil in podrl streho.

Tako se pač glasi šaljiva pripovedka, zaradi katere mi pa naj nihče ne zameri. B r e š č a n.

Bob, Ogenj in botra Slama

Nekoč so se podali na potovanje Bob, Ogenj in botra Slama ter so prišli do neke vode. Začeli so se razgovarjati, kako naj bi jo preplavali. Pa je dejala botrica Slama:

«Jaz znam plavati, pa vaju bom oba prenesla preko vode.»

Botra Slama je vzela najprej Boba in ga prenesla na drugo stran. Nato je pograbila Ognja, toda z njim se je zgodila nesreča. Ni še bila na polovici pota, ko je ogenj zapalil njo, botro Slamo.

Na drugi strani je ves prizor gledal Bob ter se smejal in smejal, dokler ni od smeha počil. Moral je iti k nekemu čevljarju, da mu je prilepil na rano črno krpico, ki jo še dandanes vidite na vsakem bobu.

Mati

(Pravljica.)

Bil je mladenič, ki je imel mater vdovo, katero je moral preživljati. Naenkrat je mladenič zasovražil svojo mater, pa ji ni hotel več pomagati. Ni hotela mati prekleti svojega sina, ker se je bala, da bi mu njena kletev škodovala, nego je odšla plakajoča k carju, da toži sina.

Car je poklical sina in ga okaral, zakaj je tako nevhvaležen svoji materi in ali se ne boji Boga.

Mladenič je odgovoril:

«Toliko let že preživljam svojo mater, a ona je mene hranila samo dve leti.»

Ko je car to čul, se je zelo razjezil zaradi nevhvaležnosti mladeniča, ker zapovedal prinesiti veliko tehnico. Ko so jo prinesli, je rekel car mladeniču, naj sede na eno stran, a materi je dejal, naj vzame nož, naj se vvreže v svojo srčno stran in naj curne tri kaplje krvi na drugo stran tehtnice.

Zena je to napravila. Kapljice krvi pa so bile tako težke, da se je ona stran tehtnice, na kateri je sedel sin, dvignila visoko v zrak.

Car je nato dejal mladeniču:

«Ali vidiš, da so kapljice materine krvi težje, kakor si ti?»

Mladenič je brez besede skočil po koncu, vzel mater pod pazduho, jo prosil za odpuščanje ter jo povedel domov.

Nezvestoba žene

Staroindijska pravljica.

V Benaresu je živel nekoč mlad braman, ki se je šel učiti v Takasilo vse umetnosti. Tam si je priboril mojstrstvo v streljanju na lok, tako da so ga imenovali mali spretni samostrelec. Njegov učitelj pa je mislil: «On je v tej umetnosti ravno tako izučen kakor jaz,» in mu je dal zato svojo hčerko za ženo. Mladenič jo je vzel in se je podal na pot v Benares. Na poti proti domu je bila pokrajina, s katere je pregnal slon vse ljudi. Nihče se ni upal več priti v ta kraj. Čeprav so ljudje skušali mladeniča zadržati, se je vendar ta podal v dotični kraj in stopil v gozd. Sredi gozda ga je srečal slon. On je izstrelil puščico, ga zadel v čelo s tako silo, da je šla puščica skozi vse telo in prišla na drugi strani ven. Slon je bil takoj mrtev.

Ko je spretni samostrelec uničil nevarno žival, je kmalu nato prispel v bližino nekega drugega gozda. Tam je bilo 50 roparjev. Ponovno se je podal v sredo gozda, čeprav so ga prebivalci svarili, in je prispel na mesto, kjer so se nahajali roparji. Ti so nalovili divjačine, spekli kraj ceste meso in se baš spravljali k jedi. Ko so roparji videli njega in ženo, vso okrašeno z dragocenostmi in v lepi obleki, jih je prijelo poželjenje, da bi ju ujeli. Roparski poglavar pa je poznal človeška znamenja in ko je zagledal samostrelca, je takoj vedel, da je to izreden mož. Zato ni dovolil, da ga napadejo. Spretni mali samostrelec je poslal svojo ženo k njim: «Idi in jih prosí, naj tudi nama dajo raženj, poln mesa, in prinesi to meso semkaj.»

Ona je šla in je rekla: «Dajte mi raženj, poln mesa!»

«On je izvrsten človek,» je rekel roparski poglavar in zaukazal, naj se ji izroči zaproseno meso. «Naj okusi, kar smo spekli,» so rekli roparji in mu dali raženj nepečenega mesa. Samostrelec, ki je bil samoljuben, se je razjezil na roparje, ker so mu dali sirovo meso. Roparjem ta odpor ni bil po volji, zato so planili po koncu in ga hoteli napasti. Samostrelec pa je ustrelil 49 mož z 49 puščicami. Le roparskega poglavarja ni mogel umoriti, ker ni imel nobene puščice več. Zato ga je zgrabil, vrgel na tla, mu sedel na njegove prsi ter naročil ženi, naj mu prinese meč.

V tem trenutku se je zbudila v ženi ljubezen do roparskega poglavarja. Ko je prinesla meč, ga je držala tako, da je dobil ropar v roke njegov ročaj, njen mož pa samo nožnico. Ropar je popadel meč, ga potegnil iz nožnice in odsekal samostrelcu glavo.

Potem je vzel njegovo ženo s seboj. Ko je potoval z njo, jo je povprašal po njenem domu.

«Jaz sem hčerka svetovno znanega učitelja v Takasili,» je odgovorila.

«Kako te je oni mož spoznal?»

«Moj oče se je razveselil, ker se je ta v enaki meri naučil raznih umetnosti kakor on sam. Zato me je dal njemu za ženo. Sedaj pa sem se zaljubila v tebe in napravila tako, da si ti mojega moža umoril.»

Pa je mislil roparski poglavar: «Svojega soproga je umorila in če bo videla zopet kakšnega drugega, bo storila enako z menoj. Na vsak način jo moram zapustiti.»

Ko je tako z njo potoval, sta prišla do neke reke, ki je zaradi deževja narasla. «Moja draga,» je rekel, «v tej reki je strašen krokodil. Kaj naj napraviva?»

«Gospod, napravi iz moje obleke sveženj, deni v njega vse moje dragocenosti in jih prenesi na drugo stran, nato se vrni po mene.»

«Dobro,» je rekel in vzel vse njene okraske, stopil v reko ter jo prebredel. Ko je bil na drugi strani, je odšel naprej.

V tem trenutku je opazoval Saka, kralj bogov, svet in zapazil ženo, ki jo je zavedlo hrepenenje po spremembi. Izgubila je moža in tekmeča ter jokala. «Hočem ji predočiti nieno krivico in jo napolniti s sramom,» je dejal kralj bogov. Ko je to napravil, jo je zopet zapustil plakajočo in spoznavajočo, da je napravila zlo.

Jud in cigan pred nebeškimi vrati

Jud Izak in cigan Miško sta prišla pred nebeška vrata, kjer sta prosila nebeškega ključarja, sv. Petra, za vstop med nebeščane.

«Stojta!» je zaklical sv. Peter, «kdo boče biti deležen nebeškega veselja in razgleda po nebeških livadah, mi mora prinesiti vse, kar je kdaj poneveril ali ukradel.»

«V vsem svojem življenju sem izvršil le eno sleparstvo, in sicer za ta kožuh, ki ga imam na sebi,» je dejal Izak, slekel takoj kožuh in ga položil pred nebeškega ključarja.

«No, kaj si pa ti nakradel in prisleparil?» je vprašal sv. Peter Miška.

«Odpusti mi,» je jadikoval cigan, «jaz ti vseh ukradenih in prisleparjenih predmetov ne morem prinesiti. Posodi mi voziček!»

«Tam imaš voziček,» je pokazal sv. Peter ciganu, «vzemi ga in pripelji svoje grehe pred nebeška vrata!»

Cigan je vlekel voziček na svet, toda ker je bil ciganske krvi, se ni vrnil več nazaj niti s praznim vozičkom.

DOMAČE NOVOSTI

* **Povratak kralja in kraljice v Beograd.** V nedeljo dopoldne sta prispela kralj in kraljica, ki sta se udeležila lovov na lovišču grofa Bombellesa v Opeki, zopet v Beograd. Kralj in kraljica sta zadnje dni posetila med drugim Ormož, Prekmurje in Medjimurje.

* **Svečana vojaška zaprisega v Ljubljani.** V sredo zjutraj ob osmih se je vršila na dvorišču vojašnice vojvode Mišiča v Ljubljani slavnostna zaprisega vojakov, rojenih v letih 1875. do 1880. Na sredi dvorišča je bila postavljena z belim prtom pogrnjena miza, na kateri so se nahajali razpelo in dve goreči sveči. Ob mizi so stali podpolkovnik Mulaček, načelnik vojaškega magistratnega urada ravnatelj Barle ter vojaška svečenika monsignor Klobovs in prota Janković. Za njimi je stal vod vojakov z vojaško godbo. Ob pol devotih je podpolkovnik Mulaček napovedal pričetek zaprisežne ceremonije, nakar je vojaška godba intonirala tej slavnosti primerno pesem. Nato je najprej zaprisegel prota Janković vojake pravoslavne veroizpovedi, za njim pa monsignor Klobovs vojake katoliške vere. Po končanem obredu je imel monsignor Klobovs patrijski nagovor, ki je izzvenel v vzklík: «Nj. Vel. kralj Aleksander naj živi, živio!» Vsi navzoči so se odzvali temu pozivu, godba pa je zaigrala državno himno.

* **Državna izdaja narodnih pesmi.** V posebno komisijo, kateri je poverjena naloga, da zbere slovenske narodne pesmi ter jih obelodani v posebni državni izdaji, sta bila med drugimi pozvana tudi vseučiliški profesor dr. Ivan Prijatelj v Ljubljani in referent v prosvetnem ministrstvu za Slovenijo Pavel Flere.

* **Krstna slava vojne mornarice.** Naša vojna mornarica je v soboto svečano proslavila svojo krstno slavo kot spomin na dan 31. oktobra 1918., ko je prevzela del avstro-ogrškega brodograjskega podjetja na lastnih ladjah dvignila našo zastavo.

* **Nov občinski gerent.** Dosedanji občinski gerent v Melincih v Prekmurju Štefan Majcen je razrešen gerentske dolžnosti. Na njegovo mesto je imenovan tamkajšnji posestnik Ivan Ozmeč.

* **Smrt koroškega narodnega boreca.** V bolnici v Celovcu je umrl na težki operaciji g. Peter Urbanc, dolgoletni narodni župan pri Sv. Štefanu na Zili. Pokojnik je bil navdušen, neustrahoven Slovenec, ki se je desetletja boril za pravice zaslužjenih slovenskih rojakov na Koroškem. Bil je vedno v prvih vrstah slovenskih narodnih borecev, neomajen in neomahljiv v svojih načelih. Povsod je užival največji ugled in spoštovanje kot pošteniak. Pokopali so ga v njegovi rodni občini. Bodi mu ohranjen trajen spomin!

* **Slavnostna otvoritev dvorane Sokolskega doma na Rakeku.** Na Rakeku je sokolsko društvo Unec-Rakek dozidalo nov dom, po katerem so dolgo hrepeneli. Sezidan je na mestu, da mora pasti nanj pogled vsakega potnika, ki se pelje mimo Rakeka. Sokolski dom na Rakeku bo dokazoval nam in tujim, da sokolska ideja ne le živi, ampak da se tudi širi ter da je tik ob meji nekdo, ki bo vedno in pazno čuval našo posest. Opozorjamo naše čitatelje, da se bo vršila dne 15. t. m. slavnostna otvoritev dvorane z izbranim sporedom. Kdorkoli more, naj prisostvuje tej slavnosti. Nikjer ni tako kakor na meji potrebno, da pokažemo svojo skupno moč.

* **Amnestija vojaških beguncev.** Kralj je podpisal ukaz, po katerem so oproščeni kazni vsi oni vojaški begunci, ki se do 1. januarja 1928. prostovoljno javijo pristojnemu oblastvu. Ukaz o amnestiji se nanaša zlasti na mnogoštevilne vojaške begunce, ki so bili zapeljani po protivojaški propagandi. Takih beguncev je baje približno 15.000.

* **Poroka.** V Skoplju se je poročil naš rojak dr. Dominik Dekleva, upravnik bolnice in šef kirurški oddelka v Štipu, z gospodično dr. Angelino Ačimovičovo. Bilo srečno!

* **Poroka.** V Škofji Loki se je poročil veleposestnik g. Anton Komatar z gospodično Anico Pecherjevo. Bilo srečno!

* **Zdravniška vest.** V Št. Vidu nad Ljubljano se je naselil kot okrožni zdravnik g. dr. Joško Arko in ordinira v Vižmarjih v hiši ge. Štrukelj.

* **Zračna zveza Beograd—Zagreb.** V Beogradu se je ustanovilo podjetje, ki namerava v kratkem uvesti zračno zvezo med Beogradom in Zagrebom. Razen prevoza pošte bi se z aeroplani lahko prevažali tudi potniki.

* **Žrebanje efektne loterije Narodno-kulturnega društva v Mali Nedelji** se bo vršilo nepreklicno 15. t. m. Vse razprodajalce in imejitelje srečk prosimo, da srečke čimprej razprodajo in denar nakažejo najpozneje do 10. t. m., a ne prodane srečke vrnejo. Vsi, ki še srečk niso plačali, se opozarjajo, da dobitki neplačanih srečk zapadejo društvu. Neplačane srečke so neveljavne. Torej naj vsak srečke takoj poravnava.

* **Poskusni polet v Ljubljani zgrajenega aeroplana.** V torek dopoldne so poskušali na Ljubljanskem polju nov, v Ljubljani zgrajen enokrovnik. Pilot g. Vodišek se je dvignil z letalom do 70 metrov v zrak in krožil kakih deset minut. Po mnenju pilota je aparat izborna zgrajen, mal nedostatek je samo še v motorju.

* **Enotna policija za vso državo.** V ministrstvu notranjih del so pripravili načrt zakona o organizaciji enotne policije v vsej kraljevini. Kakor znano, velja glede policije na našem ozemlju danes šest raznih zakonodavstev in obstoja šest različnih policij: ena v Srbiji, druga v Vojvodini, ostale v Bosni, Dalmaciji, Sloveniji in na Hrvatskem.

* **Vojaška posadka v Kraljevicu.** Vojaška posadka, ki je bila nedavno iz Kraljevice premeščena na Sušaku, se je zopet vrnila v Kraljevo, ker na Sušaku ni primerne poslopja.

* **Nova bolnica na Sušaku.** Novo poslopje za bolnico na Sušaku je dograjeno ter se vrše sedaj notranja dela. Ministrstvo za narodno zdravje je dovolilo potrebne kredite za ureditev operacijske dvorane. Nova bolnica se bo otvorila koncem prihodnjega meseca.

* **Smrtna kosa.** Umrla je gospa Jožefa Naprudnikova, posestnica v Grižah pri Celju, stara 73 let. Pokojnica je bila vrla napredna žena. — V Ljubljani so umrli g. Alojzij Perdan, uslužbenec državne železnice, star 58 let, g. Fran Borštinar, 57 let star, in g. Janko Prijatelj, posestnik in trgovec v Št. Janžu na Dolenjskem. — Blag jim spomin!

* **Smrtna kosa.** V ljubljanski bolnici je umrl zaradi kapi g. Josip Svetlič, upokojeni podpolkovnik. Pokojnik je bil eden redkih oficirjev, ki tudi v bivši Avstriji niso zatajili svojega rodu. — Blag mu spomin!

* **Javna seja Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani.** Danes 6. t. m. ob 18. uri se vrši v magistratni sejni dvorani javna seja Udruženja vojnih invalidov, izvršnega odbora v Ljubljani, z naslednjim dnevnim redom: 1.) Novi invalidski zakon in vojni invalidi. 2.) Slučajnosti. Vlada je v načelu sprejela invalidski zakon, ki ga vsi invalidi cele države enodušno odklanjajo. V četrtek dne 5. t. m. se je pričela specialna debata in je še čas, da se ob dvanajsti uri dosežejo kake izpremembe v prilog invalidom.

* **Naši oficirji v francoski vojski.** Ministrstvo za vojsko in mornarico je odredilo, da odpotujeta na šestmesečno službovanje v francoski vojski generalštabni podpolkovnik Marko Mihajlovič in vršilec dolžnosti načelnika štaba moravske divizijske oblasti Dragoslav Štefanovič.

* **Stroj za odstranjevanje snega z železniških prog.** Prožni nadzornik v Plaškem Franjo Žepić je iznašel stroj za odstranjevanje snega z železniških prog v goratih krajih. Izum baje dobro služi svojemu namenu.

* **Divje race hite na jug.** Kakor poročajo, so se v zadnjih dneh pojavile večje skupine divjih rac, ki lete navadno v ponočnem času ob velikem krikju preko naših krajev na jug. Pravijo, da prihajajo te jate divjih rac s Karpatov, kjer je že nastopila pravicata zima.

* **Ponarejeni dolarski bankovci.** Poslaništvo Zedinjenih držav v Beogradu je obvestilo, da krožijo po mnogih državah in tudi v Jugoslaviji ponarejeni bankovci po 5 in 20 dolarjev, ki so prav dobro izdelani in jih je težko razločiti od pravih bankovcev.

* **Ameriške novice.** V Clevelandu, glavnem mestu države Ohio v Severni Ameriki, se vrše te dni volitve mestnih odbornikov. Slovenska nasebina, ki šteje okrog 40.000 duš, se udeleži volitev in je kot svojega kandidata postavila našega rojaka Ivana Miheliča, urednika «Ameriške Domovine». Volilno pravico imajo sicer samo oni naši rojaki, ki so postali ameriški državljani, vendar je upati, da postane član clevelandске mestne uprave tudi Slovenec Mihelič. — Naša rojakinja gospa Avgusta Danilova se po triletnem bivanju v Ameriki vrača v Ljubljano. Dne 18. oktobra je priredila v Clevelandu svoj poslovilni koncert z igro.

* **Ustreljen jelen.** V Sv. Petru pod Sv. gorami je ustrelil v lovišču g. Ivana Planinca tamkajšnji gostilničar g. Franc Kraner lepega jelena, ki je tehtal nad 160 kg. V gozdu zaposleni ljudje so videli žival že pred nekaj dnevi; ker pa v tamkajšnjih krajih jelenov sploh ni, so menili, da je bil izredno velik srnjak.

* **Ustreljena bela jerebica.** V okolici vasi Golubič v Dalmaciji je bila te dni ustreljena popolnoma bela jerebica. Lovec je zanimivi eksemplar izročil prirodoslovnemu muzeju v Splitu.

* **Nenavadna poštna pošiljatev.** Te dni je prispel z brzovlakom iz Budimpešte v Beograd navaden potnik, ali prav za prav nenavadna poštna pošiljatev. V vlaku se je nahajal otrok, ki je imel za vrat obešeno torbico, na njej pa nalepljen napis v nemškem jeziku «Walter Boris Hitzemann potuje sam v Beograd k svojemu očetu Walterju Hitzemannu. Prosim, da otroku pomagata». Na drugi strani pa je bilo ime otrokove matere: Katarina Hitzemann, Berlin. Sedemletno dete je torej iz Berlina samo potovalo k očetu v Beograd.

* **Pazite na otroke!** V Čabru je našla Franja Naglič, dvanajstletna hčerka tamkajšnje posestnice, dinamitno patrono, s katero se je neprevidno igrala. Nenadoma ji je patrona v roki eksplodirala ter jo na glavi in rokah težko poškodovala.

* **Drzen napad volkov na ovčjo stajo.** Zadnje dni se je pojavila v Vrtijašu poleg Mostarja čreda krvoločnih volkov, ki so navalili na stajo kmeta Mitra Berberoviča. Mož je imel 36 ovac, ki so bile zaprte v ograjenem prostoru. Volkovi so se vrgli nanje in poklali vse živali razen štirih.

* **Požar v Zaloki.** V Zaloki pri Trojanah je v noči 28. oktobra nastal pri posestniku Francetu Lebarju požar, ki je vpepelil njegovo gospodarsko poslopje ter se kmalu razširil tudi na gospodarsko poslopje njegovega soseda Filipa Lebarja. Oboje poslopj je pogorelo do tal. Zgoreli so vsa krma, gospodarsko orodje, vozovi ter trije prašiči. Domneva se, da je ogenj podtaknila zlobna roka.

* **Smrtna nesreča s petrolejko.** V Trnovljah je 45letna posestnica Marija Tuhter hodila po svojem stanovanju z gorečo petrolejko v roki. Nankrat jo je vrgla božjast. Pri tem se je luč razbila in goreči petrolej je revo težko ožgal. Prepeljana je bila v celjsko bolnico, kjer je v težkih mukah izdihnila. Zapustila je moža s tremi nedoletnimi otroki.

* **Smrt pred pokopališčem.** Čuden primer se je dogodil na dan Vseh svetnikov, ko so gorele lučice na vseh grobovih. Hlapec trgovec g. Zebala, Franc Dular, se je vračal okrog 11. ure dopoldne z vozom proti domu in postal za hip pred cerkvijo pri sv. Krištofu. Nenadoma mu je postalo slabo, pričel se je tresti in obsedel je mrtev

na vozu pred pokopališčem. Zadel ga je srčna kap.

* **Iz vinogradniških krogov ljubomerskega okraja** nam pišejo: Res prijatelj našega vinogradnika mora biti poslanec g. Pucelj, ki je zahteval pri seji finančnega odbora dne 29. oktobra znižanje uvozne carine na pivo. Vinogradniki si bomo to dobro zapomnili.

* **Trboveljske novice.** Zaradi uvedbe šolskih maš za šoloobvezne otroke v farni cerkvi v sedanjem zimskem času vlada med tukajšnjim delavstvom veliko ogorčenje, ker so otroci večinoma brez tople obleke in še bosji. Razen tega pa so še zelo oddaljeni od cerkve. — Kmetijska podružnica opozarja vse svoje člane, ki si žele nabaviti fotografije z razstave goveje živine v Trbovljah, da se zglase pri podružničnem tajniku g. Adolfu Jesihu. — Slovesna otvoritev Ljudske visoke šole v Trbovljah, ki bo raztezala svoj delokrog tudi na Hrastnik in Zagorje, se bo vršila v nedeljo 15. t. m. Seznam predavanj v tekočem letu 1925./1926. bomo še pravočasno objavili. — Prispevke delavstva za Delavsko zbornico so pričeli odtegovati od mezd s prvim novembrom t. l. Glede obračunavanja pričakujejo še točnejših navodil ministra za socialno politiko. — Pešpot od Meketa v Hrastniku do brniške brvi proti Dolu so pretekle dni temeljito popravili na občinske stroške. Po tej poti gre dnevno več sto delavcev na delo in od dela. — V nedeljo 8. t. m. bo pel trboveljski «Zvon» na jubilejnim koncertu k svoji 30letnici šest pesmi, med drugimi njemu za 30letnico poklonjeno «Kresovale tri devojke». Sodelovala bodo še naslednja pevška društva: «Zvon» iz Šmartna, «Sloga», «Slavec», «Ljubljanski Zvon» in «Kraško-Trnov», vsa štiri iz Ljubljane. Na koncertu bodo pela društva večinoma Adamičeve skladbe. — Pretekli teden se je ponovno vršila licitacija poštne voznje, ki jo je zopet dobil g. Miloš Rozin kot imejitelj Avto-družbe. — V ljubljanski vojaški bolnici je umrl splošno priljubljeni komandir orožniške postaje v Hrastniku g. Franc Hočvar. Naj v miru počiva! Pred več meseci mu je umrla mlada žena. Zapustila sta petletnega sinka Slavka. Dogodek je vzbudil splošno sočuvstvanje. — G. Anton Markovič, mizar na Vodji, preureja svoje lokale za vinarno z dalmatinskimi vini. Pijače popijejo v trboveljski občini v zelo veliki količini. Posledice pa so zato tudi v soglasju s tem dejstvom. Preteklo nedeljo je bilo n. pr. več delavcev zabodenih z noži. Prepeljali so jih v bolnico. — Rudniški nameščenci v Hrastniku so pričeli s tečajem za knjigovodstvo. Poučevati prihaja profesor Sič iz Ljubljane.

* **Težka nesreča.** Gostilničar v Trbovljah gosp. Anton Vidmajer je hotel te dni zaklati prašiča. Ko je mesar nastavil nož, se je prašič nenadoma vzpel po koncu in se iztrgal možem, ki so ga držali. Pri tem pa je tako zadel ob g. Vidmajerja, da si je ta zlomil nogo in je omedlel. Ranjenca so morali spraviti v ljubljansko bolnico.

* **«Straža» pred sodiščem.** Pri mariborskem sodišču se je vršila razprava o tožbi poslanka dr. Pivka in odvetnika dr. Lipolda proti klerikalni «Straži», ki je svoječasno očitala dr. Lipoldu in dr. Pivku, da sta sklenila glede poslanskega mandata kupčijo, po kateri bo moral doktor Pivko odložiti svoj mandat, da napravi prostor dr. Lipoldu. Dr. Pivku je vrhu tega očitala «Straža», da mu je bilo obljubljeno ravnateljско mesto. Na razpravi pa je zastopnik «Straže» izjavil, da je bil list napačno poučen in je ponudil zastopniku tožiteljev dr. Kodermanu poravnavo. «Straža» je morala nato preklicati in obžalovati vse žaljivke.

* **Požar v bakarski luki.** Na italijanskem parniku «Maria», ki je bil vsidran v bakarski luki, je izbruhnil v četrtek ponoči velik požar. Parnik je bil natovorjen z lesom in je bila velika nevarnost, da se ogenj razširi in uniči ves parnik. Na kraj nesreče so prihitali tudi gasilci s Sušaka, katerim se je po težkem delu posrečilo ogenj omejiti in ga zadušiti.

* **Težko se je ponesrečil v velenjskem premogovniku premogar Avgust Šrot iz Škal, in sicer**

je nesrečnika zasula eksplozija dinamita. Na hrbtenici težko poškodovanega so pripeljale v javno bolnico v Celje.

* **Hidroelektrična centrala pri Krškem.** Zagrebški gospodarski krogi se zelo zanimajo za hidroelektrično centralo pri Krškem, za katero je mesto Zagreb že dobilo koncesijo od ljubljanskega velikega župana. Na razne pritožbe se ta koncesija ni mogla izvršiti, marveč ima o tem odločiti ministarstvo za kmetijstvo in vode. Minister je pretekli teden izjavil neki deputaciji, da se vprašanje te koncesije ne more končno rešiti, dokler ni sprejet v Narodni skupščini nov zakon o izkoriščanju vodnih sil. Delegati so dobili načrt tega zakona v roke in so se po kratkem študiju prepričali, da bi bila gradnja hidroelektrične centrale pri Krškem po novem vodnem zakonu onemogočena, ker bi bil električni tok tako obremenjen, da bi ga ne mogel v Zagrebu nihče naročiti. Strokovnjaki so izračunali, da bi morala hidroelektrična centrala plačati na raznih taksah milijonske in milijonske zneske. Tako bi centrala na Savi pri Krškem morala plačati dnevno na taksah 20.000 Din. Zagrebški gospodarski krogi nameravajo v Beogradu pričeti akcijo, da ministarstvo za kmetijstvo in vode čimprej potrdi koncesijo ljubljanskega velikega župana.

* **Smrt zaradi električnega toka.** V tovarni za železo v Štorah je električni tok ubil delavca Gučka, sina župana Gučka iz Nove Cerkve. Nesreča se je zgodila na ta način, da je Guček, opravljajoč svojo nočno službo, svetil z električno svetiljko, opremljeno z dolgo žico. Izolacija na tej žici pa je bila na več mestih pokvarjena. Delavec so že parkrat sporočili to odgovornemu mojstru z zahtevo, da se pomanjkljivost odstrani, kar se pa ni zgodilo. Delavec Guček je hotel žico, kakor je to zahtevala potreba, zviti v kolač in je prišel pri tem v dotiko z neizoliranim delom žice in ga je električni tok usmrtil. Nesrečnik je zapustil ženo in otroke.

* **Izguba čeka.** Trgovec Nazarij Pobega, stanujoč v Šmarju-Sap, je izgubil dne 29. oktobra od Šmarja do Ljubljane ček, glaseč se na 8000 lir. Ček je bil podpisan od izgubitelja.

* **Težka nesreča.** V Gornji Rečici pri Laškem je 42letni dninar Josip Klezin zvečer po končanem delu hotel zlesti na kozolec spat. Pri tem pa je mož tako nesrečno padel, da se je skoro ubil. Prepeljan je bil v celjsko bolnico.

* **Smrt pod peskom.** V Orehovcu na Dolenjskem sta kopala brata Drachsler pesek, da ga odpeljeta na grobove svojcev. Pri kopanju se je zrušila plast peska in zasula starejšega brata Adolfa. Nesrečniku je bila zaradi teže zdrobljena lobanja ter zlomljena roka in rebra. Siromaka so odkopali mrtvega.

* **Tatvine v Poljanah in okolici.** V noči na nedeljo so bile izvršene v poljanski okolici kar tri tatvine. Najprvo je bilo vlomljeno v žago Antona Čadeža v Srednji vasi, odkoder so tatovi odnesli dva gonilna jermena. Zjutraj je našel vlomljena vrata svoje kovačnice kovač Čadež v Zabji vasi. Njemu so tatovi odnesli več raznega orodja in lesen črno pleskan kovčeg. Dalje je zmanjkal izpred kozoleča Janeza Sinka v Gaberku ročni vozček.

* **Kačški napad na trgovce.** Na potu med Pečjo in Andrijevico so kačaki ustavili pet trgovcev, ki so potovali v Andrijevico. Odvzeli so jim ves denar in obleko in jih pustili nage na cesti, nakar so pobegnili čez albansko mejo.

* **Beg kaznjenk iz Begunj.** Z dela v gozdu poleg kaznilnice v Begunjah so pobegnile štiri kaznjence, in sicer: 29letna Marija Grilova iz Ljubljane, 36letna Matilda Manilova iz Savcev pri Ptujju, 29letna Marija Lamiževa iz Metava ter 27letna Matilda Kovačičeva iz Hoč pri Mariboru. Vse štiri so izredno nevarne tatice, vdane tajni prostituciji.

Efektiva loterija Narodno-kulturnega društva v Mali Nedelji.

Žrebanje nepreklicno 15. t. m. Neplačane srečke so neveljavne. Razprodajalci srečk, nakažite takoj denar in vrnite nerazprodane srečke!

* **Najdeno moško truplo.** Te dni so našli v Širju v prepadu moško truplo. Poklicana komisija je dognala, da je bil mrtvec 43 let stari, v Grosupljem rojeni rudar Tone Ahlin. Na kak način se je ponesrečil, ni dognano.

* **Vlomi v stanovanje.** Ko se je podal vojaški sluga redov Vinko Višnjč v sredo popoldne v stanovanje odsotnega podpolkovnika Ivana Kebra v Križevniški ulici v Ljubljani, je našel vrata v stanovanje odprta. Visnič, ki je razmere poznal, je takoj avidel, da je tekem dneva vlomil nepoznan zlikovec v stanovanje s pomočjo ponarejenega ključa. Ko je pogledal v omaro, je ugotovil, da je storilec odnesel 1500 Din vreden dežni plašč ter 1300 Din vreden usnjat površnik. O tatvini je takoj obvestil na ulici se nahajajočega stražnika, se podal z njim k starinarjem in v resnici sta pri starinarju Škerjancu izsledila dežni plašč, ki ga je kupil dopoldne za 150 Din od nepoznanega mladega moškega, ki se je izdal za trgovskega potnika Ivana Simona. Storilec, ki ima površnik brčkone oblečen sam, zasleduje sedaj policija.

* **Zaušnica za povračilo dolgov.** V gostilni pri «Tišlerju» v Kolodvorski ulici v Ljubljani je krošnjar Marko Bartulović iz Studenca pri Splitu udaril po obrazu dunajskega trgovca Kleina in ga lahko poškodoval. Bartulović se izgovarja, da je to storil zato, ker ga je oni osumil tatvine, Klein pa trdi, da ga je Bartulović tepel zato, ker je terjal od njega plačilo starih dolgov.

* **Samomor ljubljancev v Trstu.** Ribič Anton Golič s Kontovela je hotel te dni odpluti iz Grgljana na običajno morsko pot. Ko pa je prišel v pristanišče, ni našel svojega čolna. Kmalu je zapazil, da plove njegov čoln v bližini vile «Fortis». Šel je in ga potegnil na breg in našel na dnu čolna moški klobuk, nizke moške čevlje, zemljevid Trsta, zlato zapestnico in denarnico, v kateri je bilo 10 lir, več metrov dolgo vrv in velik žepni nož ter listek z napisom: «Alfonz Zechener». Ribič je šel k orožnikom in jih obvestil o najdbi. Ti so ugotovili, da pripadajo najdeni predmeti očitno dijaku Alfonzu Zechenerju iz Ljubljane. V nemškem pismu, ki ga je pokojnik ostavil v stanovanju, sporoča Zechener svoji materi, da se je naveličal življenja in prosi odpuščanja za obupni korak.

* **Tatvina na vlaku.** Trgovskemu potniku Ivanu Dergasu iz Ljubljane je bila na vlaku med Pragerskim in Ormožem ukradena listnica z zneskom okrog 900 Din s potnim listom.

* **Aretacije zaradi nameranih komunističnih demonstracij v Zagrebu.** Ob priliki nedeljskega poseta na zagrebškem pokopališču so nameravali komunisti na bivšem grobu atentatorja Alijagića prirediti demonstracije. Policija je odredila zato obširne varnostne priprave in aretirala okoli 80 komunistov, ki so skušali izzvati nered. 20 jih je bilo obdržanih v zaporu, ostali pa so bili še istega dne izpuščeni.

* **Roparski napad pri Črnomlju.** Na cesti med Črnomljem in Kanižarico je bil te dni popoldne ob gozdu napaden g. Novotny, ravnatelj premogokopne družbe «Belokrajina» pri Gradcu. Izza dreves sta nenadno priskočila k njemu dva maskirana moška in ga z orožjem v roki prisilila, da jima je izročil znesek 40.000 Din, ki ga je imel pri sebi in ki je bil namenjen za izplačilo rudniških nameščencev. Čim sta lopova dobila denar, sta brzo izginila v hosti. Ravnatelj Novotny je takoj hitel do bližnje orožniške postaje in zadevo prijavil. Odrejeno je bilo takojšnje zasledovanje lopovov, ki pa je ostalo brezuspešno. Ta napad je zelo podoben onemu, ki se je izvršil nedavno pri Rajhenburgu.

* **Sleparka iz Jugoslavije v Rimu.** Uprava mesta Beograda je sprejela te dni od rimske prefektore dopis, v katerem se zahtevajo podrobna pojasnila o neki 24letni Viktoriji Novakovi, ki je izvršila v Italiji več sleparstev ter oškodovala razne ljudi za 180.000 lir.

* **Zločinska stražnika.** V Sisku je neki tamkajšnji stražnik aretiral neko dekle brez povoda in jo pričel nadlegovati s svojimi ljubezenskimi ponudbami. Ker se mladenka njegovim ponud-

bam ni odzvala, se je poslužil vse svoje moči in revico posilil. Ko je zadovoljil svoji strasti, je izročil mladenko svojemu prijatelju, da jo še on posili. Tako je šla nesrečnica iz roke v rke, čeprav je bila v rokah čuvarjev reda in zakonitosti. Oba redarja sta bila seveda takoj izročena sodišču, kjer ju doleti zaslužena kazen.

* **Vlom v Zavodnjem.** Pred kratkim je ponoči neznan zlikovec obiskal trgovino Martina Ročnika v Zavodnjem in jo pošteno opleni. Naslednjo noč je najbrže isti storilec ukradel iz podstrešja Katarine Smrečnik 25 kg bele moke in iz hleva dve kokoši.

* **Zalotena tihotapska ladja.** Nedavno je dobila policija na Sušaku obvestilo, da prevaža skoro vsako noč neki motorni čoln z jugoslovensko zastavo tihotapsko blago z Reke na otok Krk. Policija je takoj začela zasledovati tihotapece in je dognala, da gre za tihotapsko tolpo, ki se je posluževala majhnega motornega čolna in vtihotapljalna razno blago iz Italije v Hrvatsko Primorje in na otok Krk. O dogodku je bil obveščen pomorski oddelek finančne kontrole, nakar je dobilo moštvo motornega parnika «Neznani Junak» ukaz, naj odpluje na morje. Na tem parniku se nahaja strojnica, močan reflektor, radiopostaja in dobro oboroženo moštvo. Ko se je parnik približal otoku Krku, so takoj začeli delovati njegovi reflektorji in v daljavi je bilo opaziti skrivnostni motorni čoln. Še preden so se mogli tihotapeci pripraviti na odpor, je že ležal «Neznani Junak» poleg motornega čolna. Mornarji in redarji so skočili v tihotapski čoln in takoj ugotovili, da so napravili zelo dober plen. Aretirali so pet tihotapecev, vse z Reke.

* **Napad kačakov na okrožnega načelnika.** Na potu med Ohridom in Deblom so kačaki nedavno izvršili drzen napad na avto, v katerem so se vozili okrožni načelnik v Ohridu Milan Blažič, višji pravoslavni duhovnik Dragutin Milošević, šofer in orožnik. Le po sreči se ni z njimi vozil tudi ohridski vladika dr. Nikola Velimirovič, ki je tako ušel preteči nevarnosti. Podrobnosti napada niso znane. Poleg avtomobila so našli pozneje samo razmesarjeno truplo orožnika, medtem ko o ostalih ni sledu. Kačaki so jih najbrž odvedli v albanske gore in bodo zahtevali visoko odkupnino za oba ujetnika. Dogodek je vzbudil v okolici Ohrida in Bitolja veliko razburjenje in so bile takoj odposlane številne vojaške in orožniške patrulje za kačaki. O usodi ujetnikov do danes še ni nič znanega.

* **Usmrtimev morileca Esapovića v Novem mestu.** Znano je že, da je bil Milan Esapović zaradi zverinskega umora zakonskih Vrdelev v Vrbinjski vasi obsojen pred poroto na smrt na vešalih. Prečnja za pomiloščenje je bila odklonjena. Ko je dobil obsojenec v ponedeljek dopoldne to obvestilo, so ga odvedli zopet v njegovo celico ter mu sneli verige. Prosil je za cigarete in izrazil obenem željo, naj mu pošljejo duhovnika, da se spravi z Bogom, kar se je zgodilo. Na željo so mu prinesli juho in pečenko, ponoči pa še belo kavo. Popoldne je še prosil, naj ga fotografirajo in pošljejo po eno sliko njegovi ženi, sinu in materi. Ob sedmih zjutraj sta privedla Esapovića nadzornika Skobe in Krampelj v spremstvu štirih orožnikov na dvorišče sodnega poslopja, kjer so bila postavljena vešala. Predsednik deželnega sodišča Kuder je obsojenca resno nagovoril z besedami: «Esapović! Sedaj je prišla ura, da zadošči pravici!» in pozval takoj nato rablja Mausnerja, naj izvrši svojo službo. Esapović je močno prebledel, ostal pa je ves čas miren. Ko je stopil pred vešala, kjer sta ga prevzela rabelj in njegov pomočnik, je rekel: «Pravo je!» To so bile njegove zadnje besede. Štiri minute nato je rabelj Mausner sporočil, da je že zadoščeno pravici. Usmrtimev je prisostvovalo 150 do 200 ljudi.

* **Smrtna obsodba v Kragujevcu.** Pred protim sodiščem v Kragujevcu se je vršila zadnje dni obravnava proti razbojniški tolpi, ki je bila obtožena, da je tekom lanskega leta izvršila več umorov in 17 roparskih napadov. Vodja tolpe Mašan Kastratović je bil obsojen na smrt, njegov glavni pomagač Dragoljub Vučičević na dosmr-

no ječo, ostali na zaporne kazni, nekateri pa so bili oproščeni.

* **Vlom.** V Majšperku pri Ptujski gori so neznan tatovi vlomili ponoči v trgovino Ivana Beraniča ter mu odnesli za nad 15.000 Din raznega blaga.

* **Sleparica.** Zadnje dni se je klatila v okolici Kamnika neznanca okrog 24letna ženska, govoreča ljubljansko narečje, ki je ponujala gostilničarjem

v nakup vinski ekstrakt za ponarejanje vina v malih steklenicah, katere je prodajala po 125 Din. Izjavljala je, da se dá iz ene steklenice napraviti 200 litrov vina. Sleparica je na ta način osleparila več gostilničarjev. Ženska se je izdajala za hčerko veleposestnika in veletrgovca z vinom na Raketu.

* **Izdatnost,** obile pene, neškodljivost napram tkaninam in nizka cena so vrline priznanega mila «G a z e l a».

ZANIMIVOSTI

Koliko nas je (Človeško mravljišče.)

Ena milijarda in osem milijonov nas je po približni cenitvi na tem božjem svetu. Leta 1910. so nas učenjaki cenili na eno milijardo in šeststopenetdeset milijonov. Pravijo, da je zadnja svetovna vojna uničila 12 milijonov ljudi. A kljub temu smo narastli v desetih letih še za skoro sto in petdeset milijonov.

Samo v Evropi nas je okrog 450 milijonov. Povsod se množimo od leta do leta, in narodi, ki nimajo prirastka, se boje, da izgubljajo na svoji življenjski sili in da bodo zaostali za drugimi. Zato dajejo celo nagrade materam, ki se odlikujejo po svoji plodovitosti.

Naše mravljišče torej hitro raste. Mati zemlja sprejema čimdalje več otrok na svoje grudi in vsi morajo živeti od nje. Pravijo, da je še dovolj prostora. Obišrne planjave Amerike, afriške puščave, neznane pokrajine notranje Azije — povsod še prostora za naraščajoči človeški rod. Seveda ni povsod primerna zemlja in ugodno podnebje, toda človeška iznajdljivost skuša premagati naravne ovire in pripraviti novih bivaljšč za bodoča pokoljenja. Znanstvene in preiskovalne ekspedicije lezejo na vse strani: v Saharo, v Azijo, na severni in južni pol, kajti mravljišče raste in treba bo poskrbeti za potomstvo. Vpregli smo stroje, da nam dvigajo zaklade iz zemlje in nam pomagajo množiti pridelek naših rok. Na perutih aeroplanov smo se dvignili nad zemljo, ker so se nam prepočas gibalne lokomotive po zemlji in parniki po vodi. Preleteli smo že svojo zemeljsko oblo okrog in okrog in vidi se nam čim dalje manjša.

In mravljišče raste. Vseh vrst smo: od popolnoma črnih do popolnoma belih, rumeni, rjavi in vse vmesne barve, kakor mravljinčji. Razne vrste jezikov govorimo, da še danes ne poznamo vseh in jih skoro naštetih ne moremo.

Ena milijarda in osem sto milijonov je, ogromno mravljišče, ki dela in gradi ter se bori za vsakdanji kruh. Prišli so preroki, ki trdijo, da se zemlja hladi in da bo njena rast čim dalje slabša. Kaj bo potem? A pravijo, da bo to šele čez mnogo tisoč let. Recimo, da je bil svet res ustvarjen pred 6000 leti. V 6000 letih nas je iz dveh ljudi — Adama in Eve — nastala ena milijarda in osem sto milijonov. Računajte, koliko nas bo, ako pojde to tako naprej. Pa so bile vmes kuge in vojne, vesoljni potop in preseljevanje narodov, svetovna vojna in španska bolezen, a rod človeški se množi kakor mravljišče.

Vsak dan mrejo ljudje in vsak dan se rode, a rodi se jih povprečno vedno več. Zanimivo je to, da so nekulturni narodi plodovitejši od kulturnih, ki imajo vsa sredstva, da se bore proti boleznim. Slovanski narodi, ki so bili pod tujimi vladami in zelo zatirani, kakor Slovaki, Poljaki, Rusini, so imeli vsako leto velik prirastek novih ljudi, tako da jih vse potujčevanje ni moglo uničiti. Vendar danes vsi evropski narodi še rastejo, dasi v nekaterih mestih število porodov pada. Mravljišče se množi v vseh barvah, v vseh jezikih, v vseh podobah in oblikah. Neštevilne vere so med njimi: od poganstva do krščanstva, od feti-

šistov do budistov — vsak si po svoje razlaga, kdo in kaj je gospodar nad zemljo, nad vsem, kar nas obdaja.

A koliko nas je že pod zemljo? Ali ste pomislili na to na Vernih duš dan? Koliko človeških otrok je že izginito v zemljo, iz katere so izšli. To bi bile milijarde. Vsi, kar nas je, vsa milijarda in 800 milijonov pojde tja. Vsakih 30 let se svet prenovi. Rod gre za rodom... Ti, ki so danes mladi, bodo dozoreli, ti, ki so zreli, se bodo odpravljali na odhod.

Dober računar bi mogel izračunati, koliko milijard je že približno dala in zopet sprejela vase mati zemlja. Vse je minljivo.

Ena milijarda osemsto milijonov; v številkah se zapiše 1,800.000.000. Ako bi postavil štiri ljudi na 1 m², bi porabil prostora 450.000.000 m² ali 450 km². To bi bil sodni dan. Naše mravljišče pa je razdeljeno po vsej zemlji in dasi je zaenkrat še dovolj prostora, vendar prihaja do bojev med posameznimi skupinami, posebno med onimi, ki so si najbližje, kajti meje v tej gneči potegniti je težko. Na mravljišču se tvorijo milijonska mesta. New Jork ima že 7 milijonov, to je več kakor polovico Jugoslavije, ki ima nad 12 milijonov prebivalcev.

Slovencev je 1½ milijona, kar je res malo v velikem mravljišču, kjer je drugih ena milijarda in osemsto milijonov. Toda mi se nahajamo na važnem kraju, zato je položaj resen. Treba je trdega dela, da vzdržimo na svojem mestu in da dokažemo, da smo res tu v velikem vedno naraščajočem mravljišču človeštva.

Dva nadebudna Jugoslovena v Parizu

Nedavno je neka Rusinja, stanujoča v nekem pariškem hotelu, ugotovila, da sta ponoči neznanca vlomila vdrla v njeno sobo in odnesla dragocenosti ter druge predmete v vrednosti 300.000 frankov.

Policija, ki je bila takoj obveščena o drznem vlamu, je ugotovila, da si je v dotični noči najel v hotelu sobo neki neznanec, očitno tujec in sicer v neposredni bližini sobe, kjer je stanovala Rusinja. Zaslišana je bila sobarica hotela, ki je izjavila, da je tujec počeval ples v hotelu in da je mnogo plesal z raznimi gosti in tujci. Policija je zato pričela poizvedovati za skrivnostnim plesalcem in ga je kmalu našla. Bil je to neki Aleksander Mišković, rodom iz Cetinja, ki se je izdajal kot «dijak glasbe», bil pa je brez stalnega bivaljšča. Pri Črnogorcu so našli prstan in obesek, oboje last Rusinje. Mišković je izjavil, da mu je to v shranitev dala neka njegova rojakinja.

Policijski inspektor je nato vprašal, čemu se je pod napačnim imenom vpisal v hotelsko knjigo. Mišković je nato izjavil, da je sobo najel skupaj s svojim prijateljem Tomažem Počkom, za katerega ne vé, kje se nahaja. Toda spretna policija je izsledila tudi tega možaka, ki je najbrž Slovenec, ako sodimo po imenu. Ta se je skrival v nekem baru v predmestju Montmarta. Poček je nosil bise-

vreden več tisoč frankov, last Rusinje. Vendar kakor Mišković tudi on ni hotel priznati tatvine. Oba vlomilca sta bila izročena pristojnemu oblastvu.

Moda meša že glavice šolaric

Čitatelji se bodo menda še spomnili na vest, ki smo jo nedavno prinesli in katere vsebina je bila v kratkem naslednja: «Pri belem dnevu, ob času največjega prometa se je pojavil ob periferiji Ljubljane že priletel moški, napadel enajstletno Regino Z., jo podrl na tla in ji odrezal kito.»

Tako je namreč izjavila napadenka sama. Ljudje so se od onega časa izogibali usodne ceste, matere si niso upale pošiljati svoje mladoletne dece na ulico.

Policija je bila v zadrega, zakaj bil je to že drug slučaj perverzega napada. Imela je sicer točen opis napadalca: 55 let star, bolj velik, obrat, s sivorjavimi brkami, črna oblečen in golglav. Začelo se je iskanje sumljivih tipov. Nekatere osumljene so privedli tudi pred deklico, ki pa je vedno izjavila, da ni pravi.

Po dolgem prizadevanju policije se je nekemu kriminalnemu uradniku začelo svitati: Napadalca ni, mogoče pa je za staryo kaj drugega. Povabil je malo Regino na policijo. Ostro jo je prijel in končno je dekletce ihté priznalo, da ima ves razred deško frizuro, še celo njena teta, samo njej da mama ni pustila ostriž lase, češ, da je imela prelepo kito. Zato jo je odrezala sama, mami pa povedala, da jo je napadel oni grdi, 55letni, črna oblečeni možak. Uradnik je vedel dovolj. Deklico je pustil domov in priporočal roditeljem, naj se v bodoče ne upirajo deškimi frizuram, kajti sicer bo policija imela vedno več opravka z atentatorji na dekliške kite.

Caščenje mrtvecev na Kitajskem

Menda v nobeni drugi državi na svetu se mrtveci tako ne častijo kakor na Kitajskem. Caščenje mrtvecev in zadevni običaji so značilni za kitajski narod. V tej ogromni državi z velikim ozemljem privoščijo mrtvecem tudi več prostora kakor v zapadnih deželah, ki so goste naseljene. Sredi polj in travnikov, gora in dolin se dvigajo grički pokojnikov, nasajeni z južnim drevjem.

V nekem vrtu pred vrati kmečke hiše, tako piše neki očitavec v nekem dunajskem listu, smo našli krsto umrlega starega očeta in vsa obitelj je sedela okrog krste ter obedovala. Prvo leto ostane krsta prosta in šele potem začnejo počasi nasipati prst na mrtveca, dokler ne nastane na njem griček. Često zgrade na takšnih gričkih male templje, kočice ali postavijo spomenike. Vsa Kitajska je brezkončno polje grobov, toda brez mračnosti, kajti živeči so združeni z duhovi pokojnikov v prisrčni skupnosti. Molitve in žrtve se skozi vse leto ob vsaki priliki darujejo pokojnikom, a v sedmem mesecu vsakega leta se vrše za pokojniki določene večje svečanosti.

Po kitajski veri prinašajo nemirno okrog tava-joče duše ljudem nesrečo, zato se morajo dopri-našati velike žrtve, ki naj omogočijo ubogim dušam večni pokoj. V templjih molijo svečeniki ob tem času glasne molitve in opravljajo službo božjo. Na razsvetljenih in okrašenih grobovih se sežigajo žrtve. Kar bi pokojniki mogli potrebovati na svojih potovanjih na drugem svetu, vse se jim prinese. V prejšnjih časih so sežigali v čast mrtvecem dragocene predmete, toda dandanes so postali ljudje bolj praktični in darujejo samo papirnaté posnetke različnih dragocenosti. Zato se vrše tamkaj posebni sejmi, na katerih se morejo v to svrhu kupiti vsi predmeti iz papirja v pomanjšani obliki: obleke in čevlji, da se lahko duhovi oblečejo, jed in pijača, da lahko utešijo svoj glad, predvsem pa denar in zopet denar, s katerim podkupujejo stražnika spodnjega sveta.

Ob priliki praznika mrtvih se tujec ne more nagledati vse pisanosti podob na sejmu. Proti večeru se prične očarjuče blesketanje bakelj in lampijonov. Množica ljudi se tako zgosti, kakor si moremo to predstavljati le na kitajskih ljudskih

praznikih. Kako slikovito učinkuje to ljudsko drvenje! Tam sedijo rjavo ožgani možje okrog močne lesene mize in jedo pri razsvetljavi z bakljami, tam čepi na tleh skupina oseb, kadečih iz dolgih pip, dočim skupina žen in deklic uživa vodne melone in slaščice. Tam prenašajo male otroke na svojih ramah očetje, nedaleč proč se drži skupina dečkov svojega očeta, da se ne bi izgubila. Ves sejem je kakor mravljišče. Toda kljub veliki gneči in kljub vpitju vladata povsod red in prijaznost, nikjer ne pride do kakšnega srovega prizora.

Med grobovi se na ta praznik običajno zgradi lesen oder za predstave. Toda ne dajejo se žalostne ali mračne predstave, temveč šaljive počenjajo na odru razne smešne stvari, zato da bi imeli tudi pokojniki svojo zabavo. Očarjuče lepo učinkuje razsvetljena notranost teh začasnih gledališč. Okrog odra prosto zgrajenega in v sredi med okrašenimi grobovi se stiska glava na glavo. Okrog in okrog se nahaja pravcati raj duhtečih cvetlic in cvetočih grmov. Iz vsega tega cvetja štrlijo smešne podobe malikov in kipi Bude. Nič žalosti se ne opaža v ljudeh. Vsi so veseli in vsa slika napravi vtis čarobnega raja.

Ljubosumnost po smrti

Med svetovno vojno je padel na solunski fronti v borbi z Bolgari beograjski trgovec Stojan Pavlović in pokopali so ga skupno z drugimi padlimi na nekem polju v bližini Prizrena. V Beogradu je zapustil trgovec ženo Mileno in štiriletnega sina.

Da bi svojemu padlemu možu dokazala svojo trajno ljubav, je odšla gospa Milena takoj po prviru na bojno polje, da tam najde zemeljske ostanke pokojnega. Ker ji to ni uspelo, je vzela s skupnega groba padlih vojakov prgišče zemlje, katero je shranila v nalašč za to pripravljenem zabojčku in se vrnila v Beograd. Tu je zabojček zakopala na grobu svojega brata in je dala na nagrobni kamen poleg napisu brata vklesati tudi ime pokojnega moža. Od tega dne dalje je prihajala vsak dan na grob.

Nekega dne, ko je prišla gospa Milena zopet na grob svojega moža, je presenečena obstala. Zabojček s prstjo, s katero je bil njen pokojni mož na bojnem polju pokrit, se je nahajal nedaleč od groba, namesto njega pa je ležala na grobu ženska nogavica, istotako napolnjena s prstjo. Okoli napisu o smrti njenega moža je bil vrhu tega položen venec z napisom: «Svojemu dragemu, nikdar in nikoli pozabljenemu — Zorica».

Težka slutnja se je porodila gospe Milene v duši. Bila je uverjena, da je imela Zorica ljubavne odnošaje z njenim možem Stojanom. Divje je pograbila nogavico in jo treščila z groba ter nanj postavila zopet zabojček s prstjo. Nato je vrgla proč še venec Zorice in odšla domov, prepričana, da je s tem svojega že davno umrlega soproga rešila smrtnega greha. Naslednji dan je ležal zabojček s prstjo zopet drugje, namesto njega pa je bila na grobu znova ženska nogavica. Tako je šlo nekaj dni po vrsti. Kadar je popoldne prišla vdova Milena na grob svojega moža, je ležala tu zagonezna nogavica s prstjo, njen zabojček pa vedno kje drugje. Naposled je vdovo minila potrpežljivost in sklenila je, da osebno ugotovi, kdo je ta Zorica.

Tako se je zgodilo, da se je imela vdova Milena zagovarjati na policiji zaradi telesnega obračunavanja s skrivnostno Zorico. Ugotovilo se je, da je Zorica hčerka uglednega beograjskega trgovca Miloševića in kmalu nato je bila vsa zadeva pojasnjena.

Zorica je bila zaročenka pravnika Radomirja Nedeljkovića, ki je padel pri Valjevu. Takoj po vojni je odšla gospodična Zorica na grob svojega drugega. V Valjevu pa je izvedela, da je pokopan v skupnem vojaškem grobu v neki vasi v Mačvi. Ker ji ni bilo mogoče najti zemeljskih ostankov pokojnega, je sklenila, da vzame z groba malo prsti in jo prenese v Beograd. Prst je shranila kar v eni svojih nogavic, ki jo je bila slekla. To nogavico je v Beogradu položila na grob brata gospe

Milene, misleč, da je tam pokopan eden njenih sorodnikov.

Ko se je zadeva pojasnila, je gopa Milena gospodični Zorici takoj odpustila njen «smrtni greh» in poleg tega velikodušno dovolila, da položi na grob njenega brata nogavico s prstjo in da sme prihajati vsak dan na grob.

Skrivnostna prikazen

Pred več leti v februarju, pripoveduje neki dunajski slikar v nekem listu, sem baš hotel zapustiti kavarno. Nedoločen občutek, da bom v tej noči doživel še nekaj strašnega, me je zadržal. Šele opolnoči sem se spravil na pot. Na Stefanovem trgu se mi je kakor v polsnu pojavila prikazen: neznana cesta in v okvirju okna mrtva žena, ki mi je namigavala. Kljub odporu sem moral vstopiti. Na mah pa je slika izginila. Korakal sem dalje in ko sem mislil na to neobičajno prikazen, sem prepoznal omenjeno cesto, ki se mi je prikazala. Zaradi tega sem sklenil, da se ji bom izognil.

Kljub temu sem prispel na dotično cesto. Tu sem imel drugo prikazen. Videl sem drevored in zapazil v precejšnji razdalji obrise slabotnega moža, ki je bil z rokami okrog sebe, kakor da bi se boril proti nevidnim silam. Ko sem stopal dalje po ulicah, sem se pomiril in skoro pozabil na obe prikazni. Postal sem zopet dobre volje.

Zona pa me je oblila, ko sem v drevoredu znova zagledal postavbo moža, ki je suval s pestmi v zrak, parkrat omahnil in padel ter nenadoma zopet vstal in pritekkel k meni. V zavesti, da se mu ne morem izogniti, sem hitel v svetiljki, da bi tako lahko vsaj videl, s kom imam opravka. V nekaj sekundah je bil mož pred menoj. Njegove poteze so izražale nekaj nejasnega, kar se ne dá opisati. Oči so mu strahotno plamtele in so bile tako globoke, da sem videl skoro le očesni duplini. Mož se je obrnil, ko je stal pred menoj, vedno zopet nazaj in tolkel v zrak s prosečimi besedami: «Pusti me vendar! Pusti me vendar!» Potem je znova padel, kakor da bi vanj udarila strela. Nenadoma se je pobral ter začel zopet boj s tajno silo. Moja prizadevanja, da bi mu pomagal, so se izjalovila. Kljub vsemu trudu nisem mogel do njega, da bi ga zaščitil. Nekaj neznanega me je oviralo, da bi mogel stopiti k njemu.

Ko se je skrivnostni mož že nekoliko pomiril, mi je javkajoče pripovedoval, da ga neki mrtvec muči, in sicer neki tovariš s fronte od Pijavi, ki je tamkaj padel. «Ta mrtvec me sumniči,» je zatrjeval možak, «da sem ga ob Pijavi zahrbtno ustrelil, še prej pa da sem ob priliki dopusta zapeljal njegovo ženo.» Skrivnostni možak mi je pri tem vedno in vedno zagotavljal svojo nedolžnost. Siromak se mi je zasmilil in zato sem se mu ponudil za spremeljvalca, da ga povedem domov. Ta pa me je pogledal z začudenimi očmi: «Kam me pa hočete spraviti? Jaz sem vendar mrtvec.»

Še preden sem se prav zavedel, kaj mi je dejal, je tujec nenadoma zakričal in začel bežati, bijoč s pestmi v zrak. Kmalu nato sem ga ponovno zapazil pod neko svetiljko, kjer se je nadalje boril z nevidnimi sovražniki. Prišel je zopet bliže in nenadoma izginil. Preiskal sem vso ulico in ves drevored, pa ga nisem mogel več najti.

Tako se glasi pripovedovanje dunajskega slikarja, ki je pač lahko srečal kakega blazneža iz krvavih vojni časov in opisal potem ves dogodek z uporabo najbujnejše domišljije.

× Neverjetno praznovestvo. Neki kmet v Hürbachu na Bavarskem je imel nesrečo v hlevu. Krave so mu dajale premalo mleka. Hotel je temu odpomoči in je poklical na pomoč nekega ključavničarja-žudodelca. Ta ključavničar je namreč znal izganjati čarovnice. Res je prišel takoj, prižgati so morali več luči in s temi je hodil po hlevu okoli, jih dvigal sedaj visoko, sedaj nizko in je nekaj govoril vmes. Namen njegovega nastopa je

bil, da ožge noge oni čarovnici, ki je začarala hlev in krave. Rekel je, da čarovnica sicer ne sme poginiti, toda težko mora oboleti. Ko je to svojo komedijo slovesno končal, se je obrnil h kmetu in mu ukazal, naj pazi, katera ženska bo v vasi prva težko obolela. Tista je čarovnica. Ta nesreča je doletela kmetico Katarino Müller v Hörbachu. Zbolela je in pokazalo se je po mnenju čudodelca ter omenjenega kmeta, da je ona začarala hlev in krave. Slučaj je nanasel še to, da je živina v hlevu kmeta Müllerja izborna uspevala in so krave dajale več mleka kakor po drugih kmetijah. Müller je bil namreč dober kmetovalec, ki se je posebno brigal, da je imel vedno izborne krave. Ključavničar in kmet sta raznesla okoli po vaseh vest, da je Müllerjeva žena čarovnica, ki je napravila škodo onemu kmetu. Zlasti glasen je bil s takimi vestmi kmet Vogel v Hörbachu, tako da ga je šel Müller končno tožiti. Vršila se je razprava, pri kateri je obtoženi Vogel zatrdil, da on kakor tudi številni drugi verujejo v čarovnice. Sodišče ga je obsodilo na 70 mark globe. Obsojen bo tudi «izganjalec čarovnic» ključavničar.

× Najnovejša zdravniška iznajdba. Kakor je našim čitateljem gotovo znano, je božjast ena izmed najstrašnejših bolezní. Zdravniška veda se je mnogo trudila, da bi iznašla zdravilo proti tej bolezni, toda doslej brezuspešno. Pred kratkim pa so prinesli sovjetski časopisi vest, da je znameniti ruski zdravnik profesor Pavlov iznašel lek za ozdravljenje božjasti. Posrečilo se mu je, odkriti serum proti tej bolezni. Poskusi na božjastnih pseh so se dobro obnesli. Razlika med človekom in psom je sicer precej velika, toda profesor Pavlov upa, da se mu bo posrečilo ozdraviti tudi božjastne ljudi.

× Naročena krsta. V pogrebnem zavodu v Parizu se je zglasila mlada Američanka in je naročila krsto za sebe samo. Seveda so se vsi čudili. V avtu se je peljala nato na Montmartre, je preživela noč v veselilnih prostorih in se je peljala zjutraj v Bois de Boulogne. Sofer je zaslišal pet revolverskih strel, je ustavil, pogledal v avto in je videl, da je deklica že mrtva. Štiri rane je imela v glavi, eno v prsih. Na sedežu je bila vizitka z naslovom pogrebnega zavoda, v žepu so pa našli pismo na njene starše v Chicagu, kjer jih prosi, naj pošljejo zavodu 700 dolarjev za pogreb.

× Uničen alkohol v vrednosti 56 milijonov dinarjev. Newyorška policija je uničila vse alkoholne pijače, zaplenjene tekom dveh let. Vrednost uničenega alkohola znaša nad en milijon dolarjev (56 milijonov dinarjev).

× Zaradi lepe Mehikanke. Kot najlepša Mehikanca se smatra Glorija For, po poklicu igralca. Kakor so se v starem veku bojevali zaradi lepe Helene Grki in Trojanci, tako se bodo zaradi lepe Glorije najbrž spoprijeli tudi Američani in Mehikanci. Vzrok je namreč naslednji: Z mehikanskim finančnim ministrom Albertom Panijem je prišla v Ameriko lepa Glorija. Toda ker smeta v Ameriko priti samo poročena mož in žena, so ameriška oblastva ne glede na njeno lepoto Glorijo izgnala iz Amerike. Mehikanski minister je takoj vložil protest, trdeč, da za ministre ne velja ta zabrana. Ker ameriška oblastva še nadalje ostajajo pri svojih zakonih, bo zaradi tega nastal skoro gotovo majhen konflikt med Ameriko in Mehiko.

× Raszodba v trebiškem procesu. V Iglavi je bila 30. oktobra v trebiškem procesu, o katerega poteku smo že poročali, razglašena raszodba. Obtoženec Josip Vojta je bil spoznan za krivega roparskega umora bratov Policky, poverjenja in tatvine, in sicer z vsemi 12 glasovi porotnikov. Prav tako Karel Dvořáček in Ana Dvořáček. Vsi trije so bili obsojeni v dosmrtno ječo, postreženo s temnico na dan dejanja. Ivan Vojta ml. pa je dobil le 10 mesecev težke ječe. Ostali obtoženci so bili oproščeni.

× Ena najstarejših zvezd odkrita. Dr. Adams v Zedinjenih državah je odkril s pomočjo največjega daljnogleda na svetu, da se nahaja v bližini zvezde «Sirius» neka snov, trdejša od jekla,

53.000 gostejša od vode in 10.000 gostejša od železa. Ta snov naj bi bila ena izmed najstarejših zvezd v vsej vesolju, ki se je tekom milijonov in milijonov let vedno bolj stisnila. Neki londonski vseučiliški profesor, ki je analiziral odkritje ameriškega profesorja, je ugotovil, da bi bil povprečni novček, skovan iz te snovi, tako težak, da ga otroci ne bi mogli z mesta niti premakniti.

ŽENSKI VESTNIK

Ljubezen zakonskega moža

Pri nas se običajno reče, da gre ljubezen skozi želodec. Da je mnogo resnice na tem, ve vsak izkušeni zakonec. Seveda ni to vse. Zanimivo je, kako sodi v nekem listu neki angleški proučevalec zakonskega življenja o zakonskih možeh. Po njegovem mišljenju obstojata dve skupini ljubečih zakonskih mož: prva skupina si dá streči od svojih žen, druga pa nasprotno hoče ženi vse ustreči.

Poročen mož, ki stavlja v zakon samo zahteve in ki si dá samo streči, napravlja sicer v prvem hipu neprijeten vtis. Toda ti sebični možje so čisto izredno ljubeznivi in vse storijo za ženo, ki jim pripravlja te udobnosti. Ako takšen zakonski mož pride domov, je ves vzradoščen, da ga žena čaka s suhimi nogavicami in toplimi copatami. «Kako divna stvar je vendar zakon!» veselo godrnja mož v svoji notranjosti, ko se udobno vrže v naslanjač in vzame v usta pipo, ki mu jo je nabasala zvesta gospodinja. Takšni možje so mogoče najstrastnejši branilci zakonske sreče.

Vzemimo pa, da je njegova žena odsotna in da mu vodi njena sestra gospodinjstvo. V tem primeru bi se mož obnašal popolnoma drugače. Prav zgražal bi se, če bi mu ta prinesla copate in nogavice. Ne vrgel bi se z zadovoljnim vzklikom v naslanjač, temveč bi ga ponudil svakinji. In če bi mu ta hotela natlačiti pipo, bi ves ogorčen vzkliknil: «Toda tu vendar ni delo za te!» Ta mož pač vidi v svoji ženi idealno združitev matere ter služkinje in nikjer na svetu ne more najti tako srečne zveze vseh lastnosti, ki mu prija.

Druga skupina ljubečih mož je prav tako srečna zaradi žrtev, ki jih doprinaša svoji ženi, kakor so prej opisani možje veseli žrtev, katere jim nudi žena. Takšen mož niti ne pride do tega, da bi mislil na sebe, temveč živi samo za svojo ženo. Žena ima lahko od takšnega moža vse, ako ji le prija te vedne uslužnosti.

Toda baš glede teh uslužnosti moderna ženska ni več takšnega mišljenja kakor žena prejšnjih časov. V prejšnjih časih je bila za ženo največja sreča viteška pozornost moža, danes pa se občuti ženska zaradi takih pozornosti omejena v svoji samostojnosti. Ona se ne dá voditi na vrvi, ne mara vsega sprejemati od moža ter ne polaga mnogo vrednosti na takšne žrtve.

Zdravje gospodinje

Kar je tu napisano, velja največ za gospodinje, ki nimajo opravka na polju ali na vrtu in so zato pri delu v zaprtih prostorih v veliki meri izpostavljene zdravju škodljivim vplivom.

Mnoge gospodinje in čisto baš najboljše med njimi zanemarjajo pri izvrševanju dolžnosti svoje največje bogastvo, ki so ga nekoč prinesle v svoj zakon, namreč svoje zdravje.

Kako naj marljiva gospodinja ohrani svoje zdravje? Na to odgovarja neki zdravnik vsem požrtvovalnim ženam in materam: Ne dajte si skrbi glede dnevnih opravil zrasti preko glave v taki meri, da vas čisto ovira skrbeti za lastno zdravje. Na primer: Po dolgotrajnem slabem vremenu nastopi končno lep dan. Otroci beračijo: «Mamica, danes greš z nami na sprehod!» Oh, kako rada bi šla mati, toda baš danes mora likati ali dokončati začeto šivanje. «Ne utegnem, otroci, danes ne, drugič pa gotovo!» Ta «drugič»

malčki že dobro poznajo; iz tega ne bo nikoli nič. Kako bi bilo, draga mati, če bi se kratko odložila, odložila delo ter se za nekaj veselih ur razvedrila s svojimi otroci pod božjo streho? Gotovo se boš potem vrnila vsa sveža domov ter si obljubila, da boš to še ponovila.

Mnoge gospodinje si delajo silne skrbi zlasti pred domačimi svečanostmi. Perejo in čistijo do zadnjega trenutka. Čim je svečanost tu, je gospodinja vsa zdelana in trudna. Mogoče ima še celo zabrekel obraz, ker se je ure in ure nahajala na prepihu pri odprtih vratih in oknih. Seveda je potem v takem primeru tudi za goste malo veselega razpoloženja. Zato, predraga gospodinja, ne napravi vsega naenkrat! Ako ne moreš izvršiti vsega z lahkoto tako, kakor bi moralo biti, kar mirno odloži. Ni to prav nikakšna malomarnost ali zanikrnost nego le pametno uporabljanje telesnih moči.

Vzemimo še en primer: Iz tega ali onega vzroka se mora kak težek komad pohištva prestaviti ali odstraniti. Moška pomoč ni takoj pri roki, zato napravi gospodinja sama. Koliko težkih poškodb notranjih organov se zgodi na ta način pri ženskah. Isto velja za dviganje in prenašanje težkih posod.

Seveda ni vedno mogoče obvarovati se bolezní. Baš zaradi tega naj bi se vsaka gospodinja čuvala onih zdravju škodljivih momentov, katerim se lahko izogne.

Juha iz turščice. To je ameriški kuhinjski recept, ki ga tamošnji zdravniki baje zelo priporočajo. Pripravite si dve čaši mleka v prahu, dve čaši vode, dve žličici masla, dve žličici moke, dva koščka čebule, eno žličico soli in pol žličice popra. Sesekajte turščico na drobno, kuhajte jo s čebulo v vodi 15 minut, dodajte nato mleka v prahu in masla, katero ste že zmešali z moko, osolite ter kuhajte še pet minut. Zabelite in dajte na mizo.

Masni madeži na klobukih se osnažijo na nastopni način: Napraviti je treba mešanico iz pet žlic amonijaka, pet žlic špirta in poldruge žlice kuhinjske soli. V to mešanico pomočimo potem cunjico, ki naj bo volnena ali suknená, ter brišemo madeže toliko časa, da izginejo.

Spravljjanje obleke. Preden spravite obleko, jo pustite en dan na solncu, potem jo dobro skrtačite. Solnčna toplota bo uničila v obleki vse bacile, ki so se nabrali v njej tekom nošnje.

Čiščenje pozlačenih okvirjev. Kadar hočete odpraviti prah s pozlačenih okvirjev, se poslužite peres, kajti drgnjenje s cunjjo lahko okruži zlato peno.

Črvi v lesenih tleh. Lesni črvi pridejo iz tal tudi prav radi v pohištvo in napravijo veliko škodo. Najboljše sredstvo zoper lesne črve je, če kanemo nekaj kapljic formalina, ki se dobi v lekarni ali drogeriji, v črveve luknjice. Če je pa že preveč lukenj, pa zdrgnemo z v petroleju namočeno cunjjo kar vsa tla. To se mora storiti večkrat.

ZDRAVSTVO

Otroci naj se gibljejo v prosti naravi. «Moji otroci pridejo v hišo le takrat, kadar so lačni,» pripoveduje neka gospodinja. «Moji otroci so zdrave barve, veselih obrazov in krepki. Na prvi pogled se jim pozna, da so dobro zavarovani proti boleznim. Otroci morajo dolgo časa spati, se igrati na prostem ter uživati preprosto in tečno hrano ob pravem času. To so glavni pogoji za pravičen razvoj otrok.»

Gojenje kože. Ako pogledate skozi dober drobnogled vašo kožo, opazite v njej na tisoče malih luknjic. V teh luknjicah se nabira umazanost, ki luknjice zamaši. Ako hočete imeti zdravo kožo in lepo polt, se mora ta umazanost zopet odpraviti in morajo biti luknjice čiste ter proste. Preden greste spat, se vsakokrat umijte z dobrim milom in ne preveč hladno vodo.

Mama — mama,

glej to je pravo „GAZELA“ - mila, ki se tako krasno peni, da snažno in belo perilo ter prihrani trud in dela

GAZELA MILO

SOKOLSTVO

s Sokolski gledališki oder na Viču bo uprizoril v nedeljo 8. t. m. točno ob pol 8. uri zvečer burko v treh dejanjih «Velika repatica», v režiji brata Borštnika. Vabimo vse, ki se hočejo enkrat iz srca nasmejati, da posetijo to burko.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Dolenjske novice

Vinski pridelek in škoda po toči. — Vaja šentjernejske gasilske župe.

Sv. Križ pri Kostanjevici v oktobru. Dasi je toča napravila po uradni ugotovitvi poldrugi milijon dinarjev škode na vinskih nasadih, je vendarle letošnji vinski pridelek še precej dober v kvalitativnem in kvantitativnem oziru — tamkaj pač, kjer toča ni opravila vsega. Ljubljanski znani gostilničarji že pridno prihajajo med nas po našo priljubljeno dolenjsko kapljico. Cene so od 7:50 do 9 Din za liter. Vsa naša politika se vrti sedaj okrog tega, koliko je ta ali oni pridelal vina in kdo ima boljši pridelek. Medtem ko so postala polja osamljena, je po vinskih goricah vsak dan bolj živahno. Čim bolj se izpreminja sladkor v alkohol, tem bolj postajajo naši ljudje «duhoviti». Sleherni večer se čuje prepevanje domov se vračajočih vinogradnikov. To je življenje za vinske bratce, katerih se tudi pri nas ne manjka.

Medtem ko je preteklo leto uničila toča v naši občini vsa polja, je letos na nekaterih mestih dobesedno zdrobilo ves vinski nasad, tako da trsje par let ne bo na svojem mestu. V kolikor smo posneli iz časopisov, je vlada za ljubljansko oblast določila znesek 150.000 Din kot podporo za elementarne poškodbe. Apeliramo na gospoda velikega župana in sreskega poglavarja, da pri razdelitvi te podpore vpoštevata med prvimi tudi nesrečnike naše občine.

Predzadnje nedeljo je imela pri nas šentjernejska gasilska župa gasilno vajo, katere so se udeležila gasilska društva Kostanjevica, Sv. Križ in Cerklje. Vajo, ki je uspela povoljno, je vodil

gasilski župni načelnik Radkovič. Po vaji se je vršil prijateljski gasilski sestanek v gostilni gosp. Josipa Kodriča. Ker bo slavilo gasilno društvo Sv. Križ peihodnje leto svojo 25letnico, se bo ob tej priliki vršila velika gasilska slavnost, katere se bo udeležila vsa gasilska župa.

Pet otrok zgorelo

Preloka v Beli Krajini, 28. oktobra.

V torek 27. oktobra je v naši fari v vasi Zilje št. 25 nastal požar. Zgorelo je poslopje do tal, obenem pa je požar še zahteval pet nedolžnih žrtev.

Ogenj je nastal na doslej nepojasnjen način v sobi. Domneva se, da so zažgali otroci sami zaradi skrajne neprevidnosti staršev, ki so pustili v sobi brez nadzorstva zaklenjenih pet otrok v starosti od treh mesecev do petih let. Odrasli so namreč odšli na polje. Nerazumljivo je dejstvo, da nekateri kmetje še v sedanjem času posvečajo večjo pozornost poljskemu delu in živini kakor svoji lastni deci.

Ker so bili otroci zaklenjeni in je nastal ogenj v sobi, zaradi tega ni mogla pravočasno dospeti pomoč. Najstarejši deček je v groznem strahu znesel vse štiri manjše otroke — dva celo iz zibelke — pod mizo, meneč, da jih bo s tem rešil grozne smrti v ognju. Sam pa je še taval po sobi v plamenu ter obupno klical na pomoč, dokler se ni zgrudil pred vratmi na tla. Ko so ga po mučnem prizadevanju izvlekli iz plamena, je sicer še parkrat zadihal, potem pa odhitel med nebeške krilatce. Manjši štirje so popolnoma zgoreli; našli so le ožgane kosti.

Ta skrajno žalosten in pretresljiv dogodek naj bo vsem staršem v resen opomin, da v prav nobenem primeru ne puščajo dece same, ker nesreča nikdar ne počiva.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Sv. Križ pri Kostanjevici. Z veseljem sprejmemo Vaš predlog. Stroške za znamke in pisma povrnemo. Pošljite koncem vsakega meseca račun! Sliko pošljite!

Krajsnja. Po novem tiskovnem zakonu nemogoče priobčiti.

Talčji vrh. Pošljite! Stavek se bo hranil. Glede ponatisa se zgovorite s tiskarno.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Mali modrijan.

Katehet je v šoli pojasnjeval gospodu dekanu, kako razlaga učencem zgodbe sv. pisma. Med drugim je omenil tudi zgodbo o Jakobovih sanjah. Končno je z očetovsko ljubznivostjo rekel učencem: «In sedaj, ljubi otroci, se lahko javi vsakdo, ki ima kako vprašanje.»

Po dolgem molku se je oglašil razposajeni Jurček in vprašal: «Gospod katehet, zakaj pa so angeli hodili po lestvi, ko imajo vendar perotnice?»

Zakonska idila.

Možek: «Ali si čula, ljuba ženka, kaj je rekel gospod župnik pri poroki? Kamor grem jaz, mi moraš tudi ti slediti.»

Zenica: «Prav, prav! Reci takoj gostilničarju pri 'Zeleni žabi', da tudi za mene rezervira prostor pri stalni mizi.»

Brivei in deška frizura.

Brivski pomočnik: «Odkar je zavlada med ženskami deška frizura, je za nas slabo.»

Gost: «Kako to? Zdaj imate vendar več zaslužka.»

Brivski pomočnik: «O, da, mnogo dela in sitnosti, a za napitnino nam puste ženske samo parfimirano ozračje v delavnici...»

Potrpežljivost.

Boltežar Hlačon je čital oglas, da išče neki hotelir potrpežljivega in mirnega vratarja. «To bo za mene!» si je mislil Boltežar in se šel ponuditi.

Hotelir: «Ali ste zelo potrpežljivi in mirni ter boste zdržali ves dan na tem mestu?»

Boltežar: «Le nič se ne bojte. Potrpežljivosti sem navajen, saj sem tri leta sedel potrpežljivo v ječi...»

Med zlikovci.

Miha: «Mene se drži smola.»

Boltežar: «Kako to?»

Miha: «V gostilni sem bil, pa ti naenkrat odpove električna razsvetljava.»

Boltežar: «No, in kaj potem?»

Miha: «Jaz, tepec, sem baš nekaj minut pred nastopom teme plačal račun...»

Boj proti praznovernosti.

Župnik neke fare na Tirolskem se je zelo boril proti praznovernosti. Nekoč je raz prižnice zaključil svojo pridigo tako-le:

«Praviš: 'Leva roka me srbi, dobil bom denar; levo oko me srbi, videl bom svojo ljubico; levo uho me srbi, čul bom nekaj prijetnega.' A jaz vam pravim: 'Umivajte se, svinje, pa vas ne bo ničesar več srbelo.'»

Licitacija.

Jurček in Jožek, desetletna dečka, se pripravata, katerega oče je strožji.

Jurček: «Moj oče je tako strog, da mi jih nadeva vsak dan s palico po zadnjici.»

Jožek: «To ni nič. Moj oče pa nabije vsak dan mene in zraven še mamo...»

Majhen nesperazum.

Gospa (novi kuharici): «Zapomnite si dobro, da pri meni ne bo nič z ljubimci.»

Kuharica: «To je lepo. Moja prejšnja milostljiva pa jih je imela kar pet...»

Frane Jožef in njegov sluga.

Ko se je leta 1867. srečno izvršilo v Budimpešti kronanje Franca Jožefa za ogrskega kralja, je rekel cesar svojem slugi: «Prinesite mi steklenico šampanjca in dva kozarca, da bova skupaj trčila na zdravje novokronanega ogrskega kralja.»

Poceni užitek

za Vas je: umivajte se z «Elsa» mili! Poznavalci pravijo: Fellerjeva Elsa-mila so od vsega dobrega najboljša! Ta mila zdravja in lepote niso samo toaletna mila prijetno dišeča in močno se peneča

Tako je.

Več možakov sedi v gostilni in se pogovarja o jedači in pijači, kar reče eden, da uživa vse rad, samo fižola ne.

Takoj mu drugi ugovarja, češ: «Pr'jatu, kaj pa ti veš. Zastop's ti mene, tale žužemberški je res za nič, toda dol od sv. Pavla, mišiduš, ta ti dá 'ico.»

Za donar gre v prvi vrsti.

Evzebij: «Kdaj se boš oženil s svojo Urško?»
Evestabij: «Res ne vem. Njena mati mi vedno pravi: 'Ona mi je vse na svetu.' Zato se bojim, da mi ne bo tudi po poroki rekla: 'Dala sem vam vse na svetu.'»

ČAJNA ROČKA modra
Čaj za dame
mila, čista, ne razburja oču, kakor mencevarna
Ruska čajna mešanica
posebne priprave za pripravo s čim opazljiva, kar tudi pri daljšemu vlecenju ne postane grenka.

Kranjska špraha.

Dijak pride zelo pozno h kosilu. Gospodinja ga vsa v skrbeh sprašuje, kje je bil tako dolgo.

Dijak: «V Zvezdi pri koncertu.»

Gospodinja: «Ej, Francek, povej no, kje si bil!»

Dijak: «Saj pravim, da v Zvezdi pri koncertu.»

Gospodinja ga začudeno gleda ter meni: «Francek, povej mi no po pravici, kje si bil!»

Dijak: «V šternalet' pr' plehmus'ki.»

Gospodinja: «No vidiš, Francek. Zakaj mi pa nisi tega takoj po pravici povedal?»

Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to be pomagalo tudi Vam! Elsa flujd, da, samo «Elsaflujd»! To že skozi 27 let priljubljeno domače sredstvo s svojo mnogokratno uporabo odznotraj in odzunaj kot ublažitelj bolečin! Umivanje in drgnjenje z Elsaflujdom krepi in jača Vaše telo, stori Vas zmožne kljubovati prehlajenju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus

toaletna mila, temveč imajo v sebi tudi še medicinsko preizkušene in dobro delujoče sestavine, ter so torej koristna proti pegam, lišajem in različnim nečistostim kože. One store kožo mehko, nežno in kljubujočo učinkom vode in mrzlega zraka. Dobi se 5 vrst Elsa-mil: Elsa lilijino mlečno milo, Elsa glicerinsko milo, Elsa boraksovo

milo, Elsa milo za britje, Elsa katransko ali šampon-milo. Za poizkušnjo 5 kosov Elsa mila že obnemem z zavojnino in poštnino za 52 Din proti vnaprej poslanemu denarju. Po povzetju za 10 Din več (za poštnino). Naročila naj se pošljejo lekarnarju Eugen V. Felleru u Stubici Donjoj, Elsatrg 360, Hrvatska.

je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje priporočajo Fellerjev «Elsaflujd». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI

NA PRODAJ.

Ivan Kostanjevec, posestnik in trgovec v Mirni peči, proda zaradi izselitve: klavir, dobro ohranjen, skoro nov, dalje fotografski aparat (velikost 9 x 12 cm) in gramofonske, malo rabljene plošče. — Tudi se odda v najem, eventualno proda, trgovina z mešanim blagom. Nahaja se tik farne cerkve na jako lepem kraju in na prometnem prostoru. Kupei se vabijo.

KRONE ZILE

si zavarujete s pat. **antivariz** obvezo. Cena 150 Din. 81

Naročila:

M. BARTL, Ljubljana, Stritarjeva ulica 2.

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vežane vloge obrestuje po dogovoru. Podeljuje proti dobremu poročstvu osebene, trgovske in obrtne, posebno kratkoročne kredite.

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši cen, kakor vsako leto, vedno v zalogi. Kupim tudi **surovi in stopljeni loj** in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

JOS. BERGMAN, Ljubljana, Poljanska cesta 85.

J. STJEPUŠIN SISAK

prporočila

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila
Odiikovano na pariški izložbi

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči priljubljene romane „JUTRA“

Do sedaj se izšli slededil:

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

Pater Kajetan

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti 2 Din več.

Tigrovi zobje

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

JEAN DE LA HIRE:

Lucifer

Fantastičen roman v VI. delih. Cena broširano Din 45.—, vez. Din 55.—, po pošti Din 2.— več.

FEREAL CUENDAS:

Veliki inkvizitor

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije
Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

HARRY SHEFF:

Hči papeža

Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in neuravno življenje papeža Aleksandra VI., njegovga sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije.
Broširano Din 30.—, vezano Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

CLAUDE FARRERE:

Gusarji

Zgodovinski roman iz življenja morskih roparjev v XVII. stoletju
Cena broš. Din 20.—, vez. Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER:

Biagajna velikega vojvode

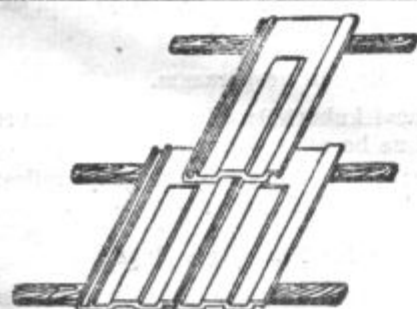
Roman. Broš. Din 15.—, vez. Din 25.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER:

Prigode gospoda Collina

Saljiv detektivski roman iz velikega sveta. Cena Din 10.—, po pošti Din 2.— več.

Knjige se naročajo pri upravnistvu „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Miklošičeva c. 13

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

nudijo v poljubni množici, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema zarezama, kakor tudi bobrovec (hiber) in

zidno opeko.

Stekleni strešnik stalno na zalogi.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!